

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 47. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 NOVEMBER 20.
5708 KISZLEV 7.

Meggyalázott temető – meggyalázott demokrácia

Ismét felháborítóan gyátlázatos merénylet történt. Alig néhány nappal a dunaharaszti zsidó temető megromlása után a marcali zsidó temető csendes birodalmát dúlták fel elvetemült, gaz merénylők. Éjszakának idején behatoltak a holtak birodalmába és ott, „nagy hősiességgel” nekiestek a sírköveknek s azokat kidöntötték és darabokra törték. Ha van felháborítóan aljas cselekedet, ha van gyáván végrehajtott gazság – akkor a marcali hitványlelkű, gyáva bitangok büncselekményeit annak kell minősítenünk. Mert mi más lehetne az! Behatolni a temetőbe és éjnek idején felháborító gonoszsgal nekiesni évtizedek óta örök álmukat alvók sírköveinek: a világ legszégyenteljesebb, legalávalóbb büncselekménye.

Ma, amikor a demokrácia híven teljesíti kötelességét az emberi szabadság, a jogegyenlőség követelményei iránt, aljas támadás a demokrácia ellen a zsidó temetők feldúlása. Élénken emlékeztet a náci és nyilas uralom legelvetemültebb gaztetteire, amikor templomokat gyaláztak meg és sírköveket romboltak. Annak idején ezek a büncselekmények az aljas rendszer jóvoltából megtorlás nélkül maradtak, de most a demokrácia oszloptartóinak kérlelhetetlenül ki kell nyomonozniuk a támadókat, hogy

a legszigorubb büntetéssel vegyék el a kedvüket a sirrombolástól. Voltak ádáz idők, amikor megtorlatlanul lehetett bántalmazni, sőt legyilkolni az embereket, akik a zsidó templomokban imádták az egy igaz Istent, amikor az elvetemült bűntevők a hatóságok támogatását, vagy legalább is eltűrését élvezhették, de már vége az ilyen nemtörődomségnek, sőt bünpártolásnak. Nem is merik a nap világosságában elkövetni aljas cselekedeteiket, hanem az éj leplet használják fel komisz gyávasággal a demokrácia hírnevének bepiszkolásával, sőt gonoszítteik végrehajtására.

Ma, amikor közel száz egykori zsidó hitközség teljes pusztulásáról kell számot adnunk, amikor néptelenné vált templomok s üres iskolapadok bizonyítják országvilág előtt azt a rettentő irtóhadjáratot, amelyet a zsidóság egyeteme ellen elkövettek, akkor számszorosan is fáj nekünk apáink és anyáink, nagyszüleink és dédszüleink síremlékének hitvány megromlása és a halottak csendes birodalmának feldúlása. Az emberi lelkek szörnyű züllésének jelentkezése az ilyen merénylet. Még a legádázabb ellentétek harcában is iratlan törvényként jelentkezett az az ellenfelek közötti hallgatóságos meg egyezés, hogy a temetőket nem bántják, a halottak

csendes nyugalma meg nem bolygatják s a temetőket hadszíntérül fel nem használják. Még a katonai stratégia is lehetőleg kímélte a temetőket s csak a béke gyáva himpellerei merészkednek odáig, hogy tüntessenek a sírok megromlásával és pusztításával a nekik nem tetsző uralkodó demokratikus rendszer ellen.

Mert ha józanul gondolkodunk, tudnunk kell, hogy a sirrombolás gyűlöletes eszköze nem a halottakat akarja újabb halállal sújtani, hanem az élők ellen akarnak merényletet elkövetni, hogy azzal a fejlődő demokrácia útjába torlaszokat emeljenek és a demokratikus rendszert kompromittálják.

A temetők feldulói nem kerülhetnek ki sem a közönséges rablók, sem a közönséges fosztogatók közül. A rablók és betörők általában egészen más területeken járnak. Nem a holtak, hanem az élők birodalmában.

A temetők feldulói csak fasiszta bitangok lehetnek, akik tehetetlen dühüket töltik ki a holtakon, mert már nem áll módjukban, hogy az élőket deportálják, az ártatlanokat tarkónlöjjék és az embereket, ahogyan éppen kedvük tartja, a Dunába dobálják!

Ezek a fasiszták azért támadják a temetők halottjait, mert nem mernek szembe szállni a demokrácia erejével és a munkások ökleivel. Gyá-

ván a holtakkal viaskodnak. A holtak nem tudnak visszautni. A holtak nem tudják megvédeni sírköveiket.

Nemrégiben Dunaharaszti történt temetőgyalázás, most pedig Marcaliban. Nem először, de remélhetőleg utoljára gyalázták meg a „rejtélyes ismeretlenek” a marcali kis zsidó temetőt.

Ezt a marcali temetőt már 1941-ben is feldúlták a fasiszták. A tettesek akkor 24 óra alatt megkerültek, de csakhamar szabadon engedték őket. Azt mondták: „Nem szabad komolyan venni a sírkörmoló gyerekeket!” E sübancok három év múlva fegyveres, nyilas pártszolgálatosokként öldösték az embereket.

1942-ben csendőrök döntöttek fel néhány sírkövet. A darutollas priébékek lítkos rádióállomásokat kerestek a kripták mélyén. Persze, egyet sem találtak.

Azután jött a fasiszmus. A kis hitközség tagjait deportálták. Később hadszíntér lett Marcaliból. És mire néhányan hazatértek a deportálásból, feldúlt temetőt találtak.

A maradék-zsidók nagy áldozatkészséggel rendbehozták a temetőt, helyreállították a ledöntött sírköveket.

A temető azonban nem maradt sokáig rendben. 1946 karácsonyán már működésbe léptek a mostani „rejtélyes ismeretlenek” elődei. Ekkor zajlott le a demokrácia kor-

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

szakában az első fasiszta merénylet a marcali zsidó temető ellen.

Nem térhetünk egyszerűen napirendre Marcali Henrik szülőhelyének „szenzációja” felett. Ez a „szenzáció” nem olyan eset, ami felett egyszerűen napirendre lehet térni! Ha nem nyomozzák ki kellő erővel a tetteseket és ha a kinyomozott tetteseket nem büntetik meg példásan, akkor a „rejtélyes ismeretlenek” további merényleteket követnek majd el.

A hollakat követik az élők. A német fasiszták is csak a temetőkben garázdálkodtak az 1920-as évek elején. Futni hagyták őket. De a sírkövek feldolását csakhamar követették a merényletek Rothemann és társai, majd az egész weimari köztársaság ellen.

Tudomásul kell venni, hogy a meggyalázott temető — a meggyalázott demokráciát is jelenti!

Ma még csak temetőgyalázókkal van dolgunk! De a temetőgyalázókból holnap népgyilkosok is lehetnek!

Segítsük a munkanélkülieket

Olá Károly népjóléti miniszter javaslatára a minisztertanács rendeletet fogadott el, amelynek értelmében a munkanélkülség és aszilykár által sújtott családok megsegítésére országos gyűlést kell megindítani. Az akciónak központi szerve egy Országos Bizottság, amelynek elnöke a népjóléti miniszter, tagjai a legnagyobb társadalmi szervezetek. A feladat nagy és csak közös erőfeszítéssel oldható meg. A gyűlés eredményéből az ipari munkanélküliek közül elsősorban a három, vagy többgyermekes, valamint az egy és kétgyermekes családfelelősök részesülnek. A háborús pusztulás és a harmadéves aszily következtében válságos helyzetbe jutott földművesek bizalmukat a magyar nemzeti összefogás erejébe helyezik. Minden ember kötelessége, — ha anyagi helyzete csak fíllereket tesz is lehetővé, — hogy adakozzék a nemzet segítésére akarásának bizonyítására.

Kivándorlók!

Használt és új hajókofferok és bőröndök nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca
Telefon hívó: 136—816

A magyar zsidóság üdvözölte TILDY ZOLTÁN köztársasági elnököt 58. születésnapja alkalmából

A magyar köztársaság minden dolgozó polgára szeretettel fordult Tildy Zoltán felé 58. születésnapja alkalmából. A köztársasági elnök személye népszerű és rekonszenzus minden demokratikus gondolkodású ember előtt. Egyéni életének puritánsága, közéleti szereplésének tisztasága és minden állampolgár érdekében szem előtt tartása az, ami személyét jellemzi. A születésnapja alkalmából rendezett bensőséges hangulatú ünnepségen résztvettek az ország különböző hatóságainak és szervezeteinek küldöttségei, akiknek személyén keresztül az ország minden polgára elküldötte szívből fakadó jókívánságait. Természetes, hogy ezen az ünnepségen képviseltette magát a magyar zsidóság is.

A magyar zsidóság tiszteletének kifejezését adandó, küldöttségileg jelent meg az államfő előtt. A küldöttség tagjai voltak: Stöckler Lajos, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izraelita Hitközség elnöke, dr. Kálmán Ödön főrabbi, az Országos Rabbiegyesület elnöke, dr. Geiger Albert és dr. Benedek László intézőbizottsági tagok, valamint Domonkos Miksa, a Pesti Izraelita Hitközség ügyvezetője.

A küldöttség élén Stöckler Lajos elnök köszöntötte Tildy Zoltán köztársasági elnököt.

Az üdvözlésre a köztársasági elnök a következőkben válaszolt:

— Jóleső örömmel köszönöm meg azokat a szívvelyes üdvözlő szavakat, amelyeket Stöckler elnök ur a magyar zsidóság nevében intézett hozzám.

— Nem kell itt most hosszan beszélnem arról, hogy az elnyomás és üldöztetés idején milyen mély együttérzéssel néztem a zsidóság szenvedéseit, hiszen annak az időnek utolsó 10 hónapját magam is üldöztetésben szenvedtem át. Úszinte megbecsülést ébresztett bennem az a jellem, amellyel a zsidóság nehéz sorsát annak idején viselte.

— Abban az egész világ által elismert nagy utá-

építésben, amellyel a fasiszmus következtében rommá lett országban építjük az új demokráciát, tudom milyen tevékenyen vett részt a magyar zsidóság, amelynek erejét és az életben maradáshoz szükséges reményét nem tudták megfőzni a nehéz idők sem.

A megszünt hitközségek nyomában

Legutóbbi számunkban megkezdjük a megszüntetett vidéki hitközségek történetének ismertetését. Most folytatjuk a szomorú sorozatot néhány kisebb, de nagymultú hitközség történetével.

Bugyi

A hitközség évszázados múltja tekint vissza, temetőjében 1560—1600-ból való sírkövek találhatók. A valamikor népes hitközség fokozatosan halt ki és a háború előtti években 14—15 család 58 tagja élt Bugyin. A deportálásból ketten érkeztek vissza. Régi templomában a németek pékséget rendeztek be és teljesen tönkrételették. Most az Országos Irodától Dénes Ferenc, a község legutolsó elnöke kapott megbízást, hogy a templomot lebontassa és annak tégláiból a temető ugyancsak lerombolt kerítését állítsa helyre. A temető ügyében különben hosszú ideig pereskedés folyt. Ugyanis 50 évvel ezelőtt egy Tüchler nevezetű gazdag zsidó megvásárolta egyik parasztjától a mai temető területét. Azonban gondatlanságból elfelejtették a telekkönyvbe átírni a vételt. 1939-ben a paraszt lezárazmazzottai igényt formáltak a temető területére, melynek csak a felső szögletét temető céljaira. Hosszu ideig folyt a per, melynek befejezéseként a Kuria is a hitközségnek ítélte a temető területét. A közbejött zavaros idők miatt azonban a hitközség e jogát nem tudta érvényesíteni és a temető felét máig is szá-

— Most, amikor megköszönöm jókívánságaikat, annak a meggyőződésnek adok kifejezést, hogy a valóban demokratikus és konstruktív erők összefogása, ebben az Őök jószándéku közreműködés meghozza azokat az eredményeket, amelyek között ez ország minden tagja, fajra és felekezetre való tekintet nélkül, boldogan és szabadon élheti munkás és sikeres életét.

Zsámbék

Az 1780-ban alakult hitközség az úgynevezett kisebb hitközségek közé tartozott, de volt iskolája, temploma, melyet emlékének nyilvánítottak és két temetője. Az egyikbe a férfiakat, a másikba a nőket temették. A tulajdoni részen sváb lakosságú község polgárai az első világháború után antiszemita kilengéseikkel veszélyezteték a zsidó lakosság életét, úgyhogy azok egy időre el is költöztek Zsámbékról. Később néhány család visszament. A németek bevonulása után helyzetük romlani kezdett. Az elhurcolások itt már 1944. Érev Poszach napján, április 7-én megkezdődtek, amikor is három személyt deportáltak. A többi május 31-én Budafokra, innen Békásmegyére majd Németországba vitték. A Mária Terézia korabeli templom egy részét bombatalálat érte, híres ezüst kegyzserőit ellopták. A deportálásból mindössze két ember tért vissza.

Folytatjuk.

A Pesti Izr. Hitközség után az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. I. 16. délelőli 9—12.

2003 Békásmé, az Pioneer Erőcsinált, Erőcsinált-körút 20., szől. Wien, 1680, keresi Stella Komolka, Kőtelemburg.
2004 Harstein Mihályt, lakott Akadémia 1., rokonai keresik
2006 Polák Béla, másnéven Yenta

Baran, vagy Machi Lajvich és családja, hat Chaim Hershach sz. 1938, Huszár Lajos János Staring Brooklyn.
2004 Fried Béla, lakott Német, sz. keresi Feuerwerker Bernad Bozs-Mare.

Glosszák a hétről

A „GONOSZSÁG SZOBRA”: ezt az elnevezést kapta a majdaneki haláltábor területén felállított emlékmű.

Mint az innsbrucki Volkszeitung tudósítója írja: a Gonoszság Szobra a gonoszság áldozatainak hamujából és csontjaiból emelt 25 méter magas dombon áll.

Nagyon helyes volt elkészíteni a Gonoszság Szobrát! Eddig ugyanis csak az Erénynek, a Jóságnak és a Szabadságnak emeltek szobrokat! És így voltak idők, amikor az emberek szinte megfedkeztek arról, hogy a történelemben gonoszság is lehetséges!

*

KOMMENTÁR NÉLKÜL közöljük — a szociáldemokrata Uj-Hírek közlése alapján — az alábbi esetet:

November 12-én tárgyalta a balassagyarmati népbíróság Kövi Jenő volt zászlós háborús és népeellenes bűnügyét. A vádlott a többi között kihozta és elhelyezte beosztott munkaszolgálatosait, akik közül többen egész életükre nyomorékká lettek a bántalmazások következtében.

Balassagyarmaton a tárgyalóterem közönsége fenyegető magatartást tanúsított a Budapestről érkezett négy munkaszolgálatos tanúval szemben. Ezek között olyan fiatalember is volt, akinek Kövi Jenő annakidején eltörte a csipőcsontját.

A tanúk kénytelenek voltak elmenekülni a bíróság épületéből. Később a balassagyarmati rendőrség államvédelmi osztálya fegyveres védelemben részesítette őket és így visszatérhettek a bíróság elé.

A tanúkihallgatások után a bíróság egyik tagja megkérdezte a tanukat, hogy mikor indul Balassagyarmatról a pesti autóbussz. Amikor a bíróság tagjai meghallották, hogy negyed négy órakor, akkor a tárgyalás folytatását félénkre tűzték ki.

A tanúk elmenetelét követően — rövid vád- és védbeszéd után — a bíróság felmentette Kövi Jenőt, akiről pedig mind a négy tanu súlyos vallomást tett.

Kövi Jenő, miután felmentették, bankettet adott a bíróság tagjainak tiszteletére. A felháborító esetről a vád tanúi jelentést tettek az illetékes hatóságoknak.

*

AZ ANGOL KATONAI BÍRÓSÁG Grácban kötéláltalt

halálra ítélte öt osztrák nácit, mert a háború utolsó napjaiban 26 magyar zsidót meggyilkolt.

*

HÓHÉROK állnak Európázerte bírák előtt. Mindenütt folyik a háborús és fasiszta bűnösök felelősségrevonása. És mindenütt szöbakerül természetesen a „zsidókérdés” is.

November végén újabb auschwitzi pert tárgyalt majd a krakkói fölvívényszék. 35 SS-legény és 5 SS-nő felett mond majd ítéletet. Ezek az SS-brigantik a tábornak abban a különleges részében tevékenykedtek, amelyben — többnyire értelmetlen kísérletek során — sokezer embert kioztak halálra szadista kegyetlenséggel és minden képzeletet felülmúló emberetlenséggel.

A pozsonyi népbíróság előtt Hans Elard Ludin, Németország szlovákiai követe felől, a többi között, 50.000 szlovákiai zsidó lengyelországi deportálásáért.

Meg kell emlékeznünk végül a belgumi fasiszta vezér, Degrelle helyettesének és 26 fasiszta bűntársának nyilvános kivégzéséről. Ez a társaság 1944 augusztus 18-án Courcelles-ben 21 tuszt vandál módon meggyilkolt. A tuszok javarészt zsidók voltak.

A kivégzés után a katonai bíróság elnöke kijelentette: „A belga katonai bíróságok továbbra is könyörtelenül bánnak el a fasisztákkal”.

*

A ZSIDÓ MÁRTIRIUM FILMJE készül — a Jüdische

Rundschau szerint — a München melletti Geiseltasteig filmgyárának műtermében.

Ez a film bemutatja majd a zsidóság sorsát 1933-tól 1945-ig. Három nyelvű verzióban gyártják.

Ugye, nem gondoltuk volna, hogy a zsidó mártírium filmje éppen Németországban fog elkészülni?!

De talán helyes, hogy a zsidó mártírium földjén alkossák meg a zsidó mártírium filmdokumentumát!

*

ORGOVÁNY emléke minduntalan visszajár. Talán nem is baj, ha elég sűrűn emeljük ki a feledés homályából azt az Orgoványt, amely a magyar fasizmus egyik legelső állomását jelenti. Hiszen ma már nem titok, hogy a fasizmus és a reakció egyenes vonala vezetett Orgoványtól és Izsáktól, Horihytól és Héjjastól — a dunaparti tarkónlövészekig és a lengyelországi deportálásokig, Sztójayig és Szálasiig.

A budapesti Népbíróság egyik tanácsa múlt héten Izsákra utazott és helyszíni kihallgatásokat fogantatosított.

Döbbenetes adatok derültek ki arról, hogy miképp gyilkolták meg Héjjas Iván emberei, élükön Szemerédy Dániel mérnökkel, aki most végre a vádlottak padjára került, Kalmár Vilmos zsidó kereskedőt.

Kalmár Vilmost előbb jászolhoz kötötték és órákon keresztül verték, rugdalták, szúrták, majd Szemerédy Dániel agyonlőtte.

Az orgoványi és izsáki áldozatok — bár nem 1944-ben, hanem 1920-ban pusztultak el — a fasiszta korszak mártirjai közé tartoztak, hiszen a

fasizmus Magyarországon 1919 őszétől 1945 tavaszáig tartott.

*

A VILÁG DEMOKRÁCIÁJÁNAK ELŐHARCOSAI közé tartoztak a Palesztinai Brigád katonái, akikről több ízben megemlékeztünk e hasábon.

A palesztinai zsidó katonák résztvettek Afrika felszabadításában és az olaszországi partraszállásban, Görögország megszállásában és a második front megteremtésében. Nemesak Palesztináért harcoltak, de az egész szabad emberiség ügyéért is.

Palesztinából jelentik, hogy Jacob Lijshitz rabbi nemrégiben megírta A Zsidó Brigád könyvét. Ez a könyv oly kitűnő, hogy szerzője most megkapta az ideai Ussischkin-díjat.

*

A „NEUES ÖSTERREICH” tudósítást közöl Johann Rixinger bécsi Gestapo-ügynök peréről és megállapítja, hogy — míg a keresztény tanuk a legélesebben keltek ki a vádlott ellen — a zsidó tanuk valósággal „szelid” vallomást tettek.

A bécsi lap hozzáfűzi, hogy ez a „szelidség” nemcsak azokra a zsidókra vonatkozik, akik véletlenül enyhébb bánásmódban részesültek Rixinger részéről, hanem minden zsidóra, akit kihallgattak.

„Akármint mondjunk, — írja a Neues Österreich — nemes bosszu volt.”

A Der Neue Weg, az osztrák zsidóság lapja, ezzel kapcsolatosan megállapítja, hogy a zsidókból valóban hiányzik a bosszu szelleme és a zsidók csakugyan nem tudnak ártatlanokat üldözni, vagy az elkövetett bűn súlyánál súlyosabb megtorlást követelni, de azért mégsem érthető, hogy akadnak olyan zsidók, akik szinte mentőtanúnak csapnak fel a zsidók egyes deportálójának bűnügyében.

„Az osztrák zsidók tiszteire — olvassuk a Der Neue Wegben — örökre elcsúszott, mert megölték őket. Akik életben maradtak, azoknak beszélni kell helyettük is. Akik megtagadták meggyilkolt testvéreiket, önmagukat rekesztették ki sorainkból. Az ilyenek olyan csoportot alkotnak, amely feketé foltot jelent a zsidó nép történelmében.”

Ünnepélyes alkalmakra kitűnően beváltak

a **REBENWURZL** orth. kóser szalámi-és felvágott-különlegességei, valamint melegíthető kolbász és páros készítményei

Rendelje meg szükségletét időben

Vidékre is gépen szeletelve szállítunk előlegezett alkalmi rendeléseket

REBENWURZL S. és I. Rt.
BUDAPEST

Gyár és üzlet: Kazinczy-u. 41. Tel.: 421—639

Fólerakat: Laudon-u. 3. Telefon: 426—659
Garay-tér 17.

Sürgőnycim: BOSZOR BUDAPEST

A Pesti Izr. Hitközség kulturális programja

A Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya, a zsidó szellemi élet jelentős képviselői magába foglaló kulturális bizottsággal együttműködve, széleskörű megalapozott kulturális programot dolgozott ki, melyet a decembertől májusig terjedő félévben kíván lebonyolítani. E program további, következetes kifejtése azoknak a céloknak, melyek felé kívánja vezetni a magyarországi zsidóságot. Mik ennek a programnak legfőbb pontjai? Megismeretni a zsidósággal önmagát, szellemének gyökereit és gyümölcseit és ezen keresztül öntudatosítani tenni számára céljait, hívatását, rendeltetését ma és a jövőben. Kitekinteni testvéreire a világ minden részén, ösztönözni kapni és továbbadni életükből, szellemi és társadalmi magatartásukból és a zsidóság felé (ha lehet) megmutatni a maga pozitív szellemi arculatát is.

Mint az elmúlt években, ebben az évadban is szabadegetemi előadásokban, Oneg Sabbath összejövetelekben és irodalmi—zenei matinékon kívánja elgondolásait és azok illusztrációit bemutatni. Kéthetenkénti szabadegetemi előadások, ugyancsak kéthetenkénti ismétlődő Oneg Sabbath-gyűlések és körülbelül minden harmadik vasárnapi matiné 36 előadásnak részletes műsora a közeli napokban kerül kibocsátásra. Ezekben az előadásokban feltárnak

a zsidó gondolkodás, hit és kultúra alapvonalait, magas nézőpontból, a többezer éves fejlődés összefogásában: a zsidó bölcselési gondolkodás, a zsidó ima, a héber költészet, a Talmud szellem, a zsidó zene Ázsia ősi zenekultúrájának keretében és ezen belül a liturgia zenéjének ősi gyökerei és mai feladatai:

a zsidó szellem szentkönyvének, a Bibliának lényege és felmérhetetlen kihatásai az emberi kultúra, gondolkodás és szépség világára, általános és speciális témák és problémák kapcsán, mint: nagy biblikus alakok és szimbólumok a szellemtörténetben (József, Jere-miás, Judit, Jóna; Jeltai); az ókori zsidó dráma és elbeszélő költészet, a Biblia a századok zenéjében és a legújabb ásatások tükrében.

De az örök témák és panorámák mellett a mának kihívásai és kérdéseivel is: zsidó író a huszadik században és zsidó írók a mai magyar irodalomban, a mai zsidó nevelés problémái és a modern zene zsidó képviselői; a mai zsidó társadalom elhelyezkedése és életformája, különböző népek és nemzetek kohójában: a Szovjetben, Angliában, Fran-

ciaországban, a skandináv államokban, az amerikai zsidóság szellemi élete; és külön, mindennél izgalmasabb fejezet: az erégi zsidóság szellemi és társadalmi arculata; új társadalmi forma kialakulása, új szellemi élet, irodalom és zene Erecben;

Az 1848-as év szabadságharcának és harcai százéves fordulójának alkalmából visszapillant a zsidóság gazdag szerepére a magyar szabadságharcban és szám-baveszi, Heine szellemi tükréből, sokrétű szerepét az európai szabadság küzdelmekben;

Felmutatja a magyar irodalom érintkezési pontjait a zsidóság szellemével, fejlődése teljes folyamán és különösképpen az „asszimiláció” korában; ünnepi előadást szentel a legnagyobb magyar-zsidó költőnek, Kiss Józsefnek és seregszemléit tart mai zsidó szerzőink között.

Ahol lehet, előadásait illusztrációkkal kíséri, zenei, irodalmi bemutatókkal, kiváló előadókkal és együttesekkel.

Az előadások számosi tarthatnak a zsidóság minden rétegének állandó és bensőséges érdeklődésre.

A Bethlen-téri templomkörzet kulturtermének felavatása

Szombaton délután 5 órakor avatták fel Oneg Sabbath ünnepség keretében a Bethlen-téri templomkörzet kulturtermét. Felkai Jenő, a körzet ügyvezetője, előljáró, üdvözölte a vendégeket s arról a felelősségről beszélt, amely a vezetőket át kell, hogy hassa a mai időkben. Meltatta annak a zsidó rétegnek a munkáját, amely az egység és együttműködés jegyében összefogott a zsidó intézmények fejlesztésére. Ez a kulturterem, amely dr. Schwarcz Benjámint nevével, a béke jegyében született meg s ebben a szellemben fogja folytatni munkáját. Felkai Jenő beszéde után leleplezték dr. Schwarcz Benjámint körzeti rabbi arcképét.

Dr. Schwarcz Benjámint választott Felkai Jenő üdvözlő szavaira, megköszönte hűvénnek bizalmát és szeretetét, hogy a kulturtermet az ő nevével nevezték el, majd értékelte azt a fontos munkát, amelyet Stöckler Lajos és Domonkos Miksa végeztek és végeznek a magyar zsidóság érdekében. A multhban a templom volt a nagyok iskolája, az iskola pedig a gyermekek temploma, feladatunk az, fejtsze be beszédét, hogy a kulturtermet a templom előcsarnokává, a felnőttek és gyermekek otthonává tegyék.

Dr. Herskovits Fábiant pesti rabbi felszólításában rámutatott arra, hogy ma a zsidó nép történelmi fordulójához érkezett, a zsidó állam a közeljövő lehetőségei közé tartozik, a galut zsidóságának s így természetesen a magyar zsidóságnak is, az a feladata, hogy ezt egységes munkával elősegítse. Minden kulturterem, amely a béke-ség jegyében születik meg, egy-egy légtér az épülő zsidó állam falába.

Dr. Katona József pesti rabbi azokról az angyalokról beszélt, akik a zsidó embert a multhban útjára elkísérték. Égi és földi angyalok védelmezték és segítettek megpróbáltatásokkal és szenvedésekkel teljes útján. A kulturterem jelentőségét abban látja, hogy a béke-ség szellemét fogja elterjeszteni a zsidóságban.

Stöckler Lajos beszédében

bejelentette, hogy a magyar zsidóság számára új és nehéz feladatok kezdődnek, amelyeket feltétlenül teljesítenie kell. Külföldi zsidó testvéreink eddig támogattak bennünket, most már a mi erkölcsi kötelességünk, hogy saját erőnkből építsük újra azokat a zsidó intézményeket, amelyek a zsidóság megerősítését szolgálják. A demokrácia jövőtől ma vallás-szabadság van, de ezt hitteltestvéreink közül sokan félreértik s arra használják fel, hogy eltávolodjanak a zsidó közösségtől. Különösen az ifjúság az, amely hatalmas csoportokban szakad le a zsidóság törzséről, a mi feladatunk és kötelességünk, hogy ezt a fiatal nemzedéket ismét visszavezessük a zsidóság körébe. Ezen a téren is ennek a kulturteremnek nagy hivatása lesz. A kulturterem nem csata-tér, s szimbolikus jelentősége van annak, hogy a béke-ség felé vezető uton az első lépéseket innét tesszük meg.

Kath Dániel elítélte azokat az elemeket, akik külön utakon akarnak járni s nem szolgálják a béke és együttműködés szellemét.

Domonkos Miksa ügyvezető a helyi szidrából kiindulva, azokról a kutyákról beszélt, amelyeket őseink ástak, s amelyeket gyűlölködő kezek betemettek, hogy ne használhassuk azokat. A mi nemzedékünk feladata, hogy ezeket a kutyákat megöltsük a szennyitől, portól és kövektől. A régi zsidó intézményeket, amelyeket a fasizmus ideje alatt szétromboltak, kell nekünk újjáépíteni, a megbékélés és a megértés jegyében.

Popper Lajos azokról a társadalmi jellegű kezdeményezésekről beszélt, mint pl. a munkaszolgálatosok felruházása, amelyek a Bethlen-téri templomkörzettel indultak ki. A kulturterem felavatásán a Bethlen-téri templomkörzetben lakó zsidóság nagy tábora vett részt.

Székely Emil ékszerész 26

Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák, vész, csérj és elad.

A magyarországi zsidóság és a magyar demokrácia

A Joint cionista dolgozói előadássorozatának keretében, dr. Dénes Béla, a Fürst Sándor utcai kulturteremben „A magyarországi zsidóság és a magyar demokrácia” címen előadást tartott. Dr. Gálos Henrik vezette be előadását, aki a zsidó történelem demokratikus jelenségeit ismertette. Dr. Dénes Béla előadásában egybevetette a zsidó hibákat és a zsidó erőnyeket és megállapította, hogy a zsidóság irració-s, szereti a problémákat megkerülni, a zsidó tömegek nem akarják tudomásul venni a bekövetkezett társadalmi, gazdasági és politikai változásokat. Ha a magyar zsidóság jövőjét kutatjuk, akkor arra a megállapításra kell jutnunk, hogy létét csak a munkaspártok biztosíthatják. Ezután a magyar demokráciát elemezte. Idézte a választások tanulságait, rámutatott a magyar zsidó társadalom megosztásának káros következményeire, bírálta az asszimilációt s a zsidó nagypolgárság felelősségét boncolgatta. A mindvégig érdekes, bátor és problémákat merészen meglat-gyaló előadást a közönség nagy érdeklődéssel hallgatta végig.

Oroszországlak! Ki tud Goldschmied Imréről,

szül. 1904-ben, bevonult 1942 március 18-án Aszódra. Utol-jára 1942 végén 202/57. t. sz. ir. Szíves értesítést kér Goldschmied Imrénét, Kapuvár, Sopron megye.

KERESSEM FERJEMET,

Reichmann Adolfot

Ki született 1888-ban, Berécszászón. 1944 október 20-án vitték el a nyilasok a Nagyenyed-utca 37-ből. Aká bármely tud róla, nagy jutalom ellenében értesítse Reichmann Adolfot, V. Szil. István körút 19. Lánghalmi úti.

KERESSEM MINDENKIT, aki

FRIEDLÄNDER BÉLA

volt esztergomi lakosról (született 1925, anyja Gyárfás Klára), aki 1941 nyarán Auschwitzba deportál-tak, bármely tud, közölje a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájával, VII., Sipulca 12.

Hazatért hadifoglyok!

KI TUD FIARÓL,

POPPER ADOLFRÓL,

szül. 1919, anyja Mautlinger Szerén. 1942 november 26-án vitték el Pestszenterzsébetről. Utolsó hír 1942 decemberben Szatmárról.

Ki tud LEÁNYOMRÓL,

POPPER IBOLYA,

szül. 1922, anyja Mautlinger Szerén. Védett házból vitték el 1944 november 27-én. 1945-ben a felszabadulás előtt két nap-pal Linz körül láttak. Bármely tudnak rólok, értesítsék szüleiket: Popper Jakab, Bpest, VII., Doh-utca 23. I. 6.

Acsády Ignác elégtétele

Acsády Ignác élete a szerkesztési íróasztal és a fővárosi könyvtárak olvasótermei között oszlott meg. Rendkívül rokonszenves képviselője volt annak a magyar zsidó ludós típusnak, aki nem szakadt el a zsidóságtól, de ugyanakkor tehetségét, szorgalmát és teremtő szellemét a magyar tudomány fejlesztésére áldozta. Acsády Ignác műveiben nemcsak kereste a problémákat, hanem minden oldalról megvilágította és megjelölté azokat az utakat, amelyek a megoldáshoz vezetnek. Két tárgykör foglalkoztatta haláláig, nyugtalan és kutató szellemét: a zsidóság és a magyarság multja. Cikkeiben és regényeiben, forrásmunkáivá rangosodott vastos történelmi könyveiben és hiteles adatokkal alátámasztott értékezeiseiben, tanította a zsidóságot és magyarságot multjának feledésbe ment részleteire s igazságra törő szenvedéllyel leplezte le a hősöknek feltüntetett percmemberek származását a multban: embereket, mozgalmakat és elveket értékelte át s ítélete gyakran elégedetlenséget keltett a nagybirtokos osztály érdekeit képviselő hivatalos tudomány vezetői előtt. Különösen a „Magyar Jobbágyság Története” című munkája idézett elő riadalmat a latifundiumok urainak körében. Hirtelen felfedezték, hogy Acsády Ignác nemcsak a Magyar Tudományos Akadémia népszerű és kedvelt előadója, hanem az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat évkönyveinek is buzgó munkatársa, hogy nemcsak a magyar birodalom történelmét írta meg, hanem a „Fridé, nyi bankja” című zsidó társadalmi regényt is s ezért támadták.

Most azonban, hogy megszüntették a nagybirtokrendszert, Acsády Ignác műve azoknak a kezébe kerül, akiknek ő szánta annakidején: Tiborcz földhözjutott unokái fogják olvasni, mert most, népies centenáriumi kiadásban jelentetik meg ezt a korszakalkotó művet, amelynek előszavát Tildy Zoltán köztársasági elnök fogja írni.

Acsády Ignác progresszív szellemű történetíró volt: életének és történetírói munkásságának legnagyobb elégtétele ez a centenáriumi kiadás. Acsády Ignác példája is azt bizonyítja, hogy a szellemi alkotók számára a hallhatatlanságot csak azt biztosítja, ha írásaikat a fejlődés vonalába állítják s ideológiájuk nem ellenkezik a feltörő rétegek céljaival.

GERVAI SÁNDOR

MUNKÁCSI ERNŐ:

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

A kormány törvényjavaslata a bevett és az elismert vallásfelekezetek között fennálló különbségek megszüntetéséről.

A lapokban olvastuk, hogy a vallás és középoktatásügyi miniszter a képviselőházhoz javaslatot terjesztett be a bevett és az elismert vallásfelekezetek hátrányára fennálló különbségek megszüntetéséről.

Ez a törvényjavaslat a zsidóság szempontjából sem közömbös. A zsidóság a demokrácia pilléreire épült fel és mint évezredek óta elnyomott közösség lelkesen üdvözöl minden olyan törekvést, amely megszüntet különbségeket vallások és vallások jogai között s lehetővé teszi, hogy az állam egyforma mértékben juttasson jogokat minden vallásnak, becsületes hitnek és meggyőződésnek. A vallások között, értékük és jelentőségük alapján, első és másodrendű oszáltyozás megszüntetése a zsidóság elsőrangú érdeke, természetesen még akkor is, ha mint most, az elsőoszlályu kategóriájú bevett vallások közé tartozik. Az ajkamra kinálkodik a biblia mondása: „Emlékeztetek arra, hogy Ti is rabszolgák voltatok Egyiptom országában”.

A vallások közti jogegyenlőség megszüntetése vagy törekvése nem új a magyar jogban. 1848 esztendőjében, — amelynek évszázados megünneplésére készülünk, — alkották meg a szabadság vívmányaként az 1848. XX. t. c. et. „a vallás dolgában”. Ennek 2-ik §-a szerint: „a házban törvényesen bevett minden vallásfelekezetre nézve különbség nélkül tökéletes egyenlőség és viszonyosság állapíttatik meg”. Rendben is lett volna minden, ha a hivatkozott törvényhely szavai közé nem biggyesztették volna a „törvényesen bevett” szavakat. Mert ebben az időben még a keresztény vallások mindegyike sem volt bevett. Az unitáriusokat ugyanezen törvények deklarálta bevettnek. A zsidó pedig még elismert sem volt és fél évszázadot kellett várni, míg a magyar törvényhozás 1895. XLIII. t. c. ben a zsidó vallást is bevettnek nyilvánította.

A magyarság tragédiájának egyik oka, hogy a negyvennyolcas eszmék a kiegyezés után mindinkább elfakultak és elmosódtak. Vonatkozik ez elsősorban a szociális és a nemzetiségi kérdésekre, de ugyanez áll a vallásszabadságra és a vallások közötti egyenlőség tényleges megvalósítására is. Még 1870. körül ólécukon álltak a köztudat-

ban a negyvennyolcas gondolatok, de azután lassanként porlepte be azokat.

Irányi Dániel — a magyar függetlenségi gondolat és a magyar demokrácia nagy harcosa, még 1871-ben megpendítette a törvényhozásban, hogy nem a „bevett” vallásfelekezet rendszerével kell dolgozni, hanem amerikai mintára, a teljes vallásszabadságot kell megvalósítani. Eötvös József közvetlenül halála előtt törvényjavaslatot terjesztett elő a vallásszabadságról és a vallásfelekezetek egyenjogúságáról. De az epigonok nem követték ezeket az elveket, jött Tiszaeszlár és Istóczy korszaka. De az antiszemita hullám emulása után a kilencvenes évek egyházpolitikája jegyében megszületett a bevett és elismert felekezetek magyarországi fogalma. Egyszerű az izraelita vallást bevettnek nyilvánították (hogy milyen hátrányos megkülönböztetések mellett, arról később lesz szó), másfelől törvénybe iktatták a vallás szabad gyakorlását és elvként kimondták: „hogy mindenki szabadon vallhat és követhet bármely vallást és azt az ország törvényeinek, valamint a közérkölciség kívánságainak korlátai között külsőképpen is kifejezheti és gyakorolhatja”. (1895. XLIII. t. c. 1. §-a.) Bevett vallásoknak csak azokat tekintették, amelyeket a törvényhozás kifejezetten annak deklarált: a katolikus, evangélikus, református, görögkeleti egyházakat és az izraelita vallást, de lehetővé tették, hogy a jövőben más felekezetek is elismeréshez jussanak, ha bizonyos feltételeknek megfelelnek. Ilyen feltétel elsősorban az, hogy az elismerésre törekvő felekezet tartozik a hitéletre vonatkozó összes rendelkezéseket magában foglaló szervezeti szabályzatát jóváhagyás végett a vallás és közoktatásügyi miniszternek bemutatni. Emellett az elismert felekezetek sok szempontból alacsonyabb jogállást kaptak, mint a bevettek. Ezt a különbséget szünteti most meg a kormány javaslata, amit többek között így indokol:

„Az egyes vallásfelekezeteknek nem egyenlő jogot biztosító helyzete nem vet jó fényt a magyar demokratikus államrendszerre és ma már semmivel sem indokolható. Az állam érdekeinek védelme sem kívánja meg ezeknek a korlátozó ren-

delkezéseknek további hatáiban tartását. Azal ugyanis, hogy az államhatalom egy vallásfelekezetet az állam védelme és felügyelete alá helyez és ezáltal lehetővé teszi és biztosítja az illető vallásfelekezetnek a hitéleti területen való és a vallás társadalmi jellegéből folyó szabad működését, az illető vallásfelekezetet elismeri. Ha pedig az államhatalom ezt az elismerést egy vallásfelekezettel szemben deklarálja és annak hitéleti, nemkülönben szervezeti szabályzatát az állam érdekeivel összhangban állónak találja, vagy negative kinyilvánítja, hogy az illető felekezet működése nem ütközik az állami törvényekkel és a közrendbe, — akkor nem indokolt, hogy olyan korlátozó rendelkezéseket állítson fel az illető felekezettel szemben, amelyek más felekezetekkel vonatkozásban nem állanak fenn, talán éppen azért, mert azok akár lélekszámról, akár egyéb okokból fogva nagyobb befolyást tudnak gyakorolni az államhatalomra, vagy, mert a történelmi fejlődés során szorosabb kapcsolatba kerültek az állammal, maguknak több jogot tudtak biztosítani. Amikor egy vallásfelekezetet a kormányhatalom elismer, módjában áll megvizsgálni, hogy az illető felekezet hitelvei és szervezeti szabályzata nem ütközik-e a közrendbe és ez a jogát az államhatalom az elismert vallásfelekezet e minőségben fennállásának egész tartama alatt érvényesítheti és a jóváhagyást visszavonhatja, ha úgy látja, hogy az illető elismert felekezetnek a működése ütközik az állami törvényekkel és a közrenddel.

Nem volna indokolható az, hogy egy vallásfelekezet, amelynek hitelvei és szervezeti szabályzata az állami törvényekkel és a közérkölciségbe ütközik, elismerése után is egyházközségi üléseit csak nyilvánosság mellett tarthassa, jegyzőkönyveit bemutatni tartozzék, ingyenszerzési képessége a bevett felekezetekhez viszonyítva csak bizonyos célokra korlátozódjék, az egyes hitközségek alakulását a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenteni legyen kötelessé, iskolái a magántársulati iskolákkal essenek egy tekintet alá és hogy velük szemben általában más elvek érvényesüljenek, mint a bevett vallásfelekezetekkel szemben.”

Ezeket a nemcs szavakkal mindannyian aláírhatjuk, de van valami hozzátennivalónk. Amikor megszüntetik a bevett és elismert felekezetek közötti különbséget, szüntessék meg egyúttal azokat a hátrányokat is, amelyek a bevettnek tekintett zsidó vallás terhére a többi be-

vett felekezettel szemben még most is fennállanak. Törvényesen bevett valláshoz tartozunk. A zsidó vallást degradáló 1942. évi VIII. törvényt a felszabadulás után a 200/1945. M. E. sz. rendelet kifejezetten is hatályon kívül helyezte, emellett a zsidóságot ért üldözések megbélyegzéséről szóló 1946: XXV. tc. is utalt a zsidóüldözvénynek eme egyik megszűnyítő pontjának kiküszöbölésére. De ez csak azt jelenti, hogy abban a jogállapotban vagyunk, amiben a zsidó törvények előtt voltunk. Már pedig még az u. n. legliberálisabb időkben is fenntartottak bizonyos különbségeket a zsidó vallás hátrányára.

A receptiőt kimondó 1895. évi XLII. tc. a bevett keresztény vallásfelekezetek viszonyosságáról szóló 1868. évi LIII. tc. 24. §-át nem terjesztette ki a zsidóságra. A ki nem terjesztett szakasz így szól:

„Uj egyházkerületek alakítása, a leány-egyházaknak anya-egyházakká, viszont ezeknek leány-egyházakká átváltoztatása, a vallásfelekezetek kizárólagos jogai közé tartozik.”

Ennek a hiánynak a következménye, hogy míg a keresztény vallásfelekezetek szabadon alakíthatják meg hitközségeiket, a zsidók hitközségeik alapszabályait kormányhatósági jóváhagyás végett bemutatni tartoznak. És ez a tény ellenkezik a vallásfelekezetek közötti egyenlőség elvével. Tulajdonképpen ez volt az oka, hogy a teljes zsidó autonómia soha nem valósulhatott meg és erre hiálkoztak akkor is, amikor a zsidó vallási szervezeteket, mint egy a kongresszusokat, mint az orthodoxiát felfrissítő 1935. évi kiegészítő szabályzatot, sem a neologianál, sem az orthodoxianál nem hagyták jóvá. Most van az alkalmas pillanat arra, hogy ez a különbség megszűnjön.

Még fokozottabb hátrányt jelent az, hogy az 1848: XX. tc.-et soha sem terjesztették ki kifejezetten az izraelita vallásra. Már pedig e törvényeik 3. §-a szerint:

„Minden bevett vallásfelekezet egyházi és iskolai szükségai közadalmi költségek által fedeztessenek.” A zsidókra való kiterjesztés hiánya volt az oka annak, hogy évtizedeken keresztül a zsidó hitközségek és egyéb vallásintézmények nem kaptak olyan támogatást, mint a többi bevett vallások intézményei. Azt kívánjuk tehát, hogy amikor a törvényhozás megszünteti a bevett és elismert vallások közötti különbséget, egyuttal szüntesse meg a zsidó vallás és a többi bevett felekezetek közötti különbséget is.

„Avatás ünnepe”

„Minden tevékenységünknek az a célja tehát, hogy a jövőendő rabbik feladataikat egységes szellemben jassák el, határozott irányelvek mellett, amelyek megfelelnek az egész zsidó nép érdekének. Célunk továbbá, hogy ezt a munkát minden eszközzel lehetővé tegyük és minden erre illetékes szervezet ennek elősegítésére bírjuk rá. Meggyőződésünk, hogy csakis erős szervezetben való tömörülés az, amely elősegíti céljaink elérését, olyan szervezet, amely mindenütt képviseli érdekeinket, amelyek az össz-zsidóság érdekeit. Szervezetünknek tehát az legyen a célja, hogy minden működő tagját a zsidó kultúra harcossának és felelősségének tekintve, azt megfelelő örhelyen helyezze el” — írják az Országos Rabbiképző Intézet hallgatói most megjelent ünnepi kiadványukban és abban a rabbi jelöltek és rabbik felelősségéről és feladatáról olyan megállapításokat és előkitűzéseket szögeznek le, amelyeket maradéktalanul helyesünk és magunkévá tesszük. Ezt a lelkesültséget vártuk a jövőendő rabbiktól: szent ízalmuk bennünk emlékeket ébresztenek; arra az időre gondolunk, amikor mi kezdünk. Az elindulás izgalma, tüze talán ugyanígy égette akkor a mi csontjainkat is. Akkor talán erősebb küzdelem előtt álltunk, most a feladatok nagyobbak. Akár a küzdelemben, akár a feladatok vállalásánál égnék az erőik, ha a célt elérhetjük, mindenképpen megéri. Ami itt minket főleg érdekel és megkap: — hogy érezzük ennek a tűznek a lobogását. Örülünk, hogy lángok csapnak ki a rabbiképzőök írásaiból.

A felszabadulás utáni második rabbiavatás alkalmából jelent meg az ünnepi füzet s első lapjain közli a rabbiavató beszédek: dr. Löwinger Sámuel igazgató héber és magyar beszédét, dr. Kálmán Ödön közbányai főrabbi rabbiavató szövegét és dr. Schweitzer József rabbi beszédét, amelyet a felavatottak nevében mondott. Löw Imánuel emlékéét őrzi a kiadvány második része: dr. Scheiber Sándor búcsúszavait a farkasról temetőben, továbbá Scheiber professzor bírálatát az „Emlékbe-

széd Löw Imánuel felett exhumálásakor” c. pályafeltele beérkezett beszédekről és a pályadíjnyertes Eisler László beszédét, meg Klein Tibor emlékirátát Löw Imánnal városáról.

A harmadik rész tulajdonképpen a rabbiszeminárium hallgatóinak megnyitalkozása, Tudományos elmélyedéssel, széleskörű érdeklődéssel tanuskodó írások, komoly felelősséggel, hozzáértéssel megírt munkák, amelyek egyben mind lebilincselő olvasmányok és ezért nagyobb nyilvánosságot érdemlenek. Landler Pinchas: „Az archeológia és fizikai anthropológia háboru alatti haladása Erec Jisraeleben” címmel írt, Gervai Sándor Ábrahám Goldfadenről, dr. Schmideg József a héber nyelv tanításának nevelő halásáról, Hermann István a rabbi nevelő feladatáról, Szirtes László a zsidó nevelés értékéről, a társadalomban, dr. Frankel László a vidéki zsidóság problémájáról értekezik.

Az irodalmi részben Klein György Mann „A törvény”-ét elemzi, dr. Szekeres Péter Gervai Sándornak „Sóvárgó fiatalok” címen megjelent könyvéről ír. Gervai Sándor pedig a második világháború héber költőinek mostanában közreadott magyar fordítását értékeli, míg Pinchasz Árci egy új erecsisraeli tankönyvről közöl bírálatot. A héber részben dr. Berger Andor rabbiavatási beszéde jelent meg, amelyet a felavatottak nevében mondott, továbbá ugyancsak Berger Andornak az Ákdamulról szóló értekezése és a mártírhálál halt Láng György Makámában írt levele a szefárd kijeléről.

A rabbiszemináristák kiadványának olvasása közben azt az érzést találtuk meg, amit mindig vártunk és kerestünk a rabbi jelöltekkel: — van bennük hitvallásérzés. Ők vallják: „mi érezzük a felelősséget népünk jövőjéért, ugyanolyan felelősséggel kérünk a zsidóság mostani vezetőitől”. A zsidóság vezetői azzal is tudják felelősségüket, hogy megbecsülik, szeretettel ösztönzik és céljához segítik a jövőendő rabbik hivatástudatát.

KATONA JÓZSEF

Az Ujpesti Hitközség főrabbit választott

Nagy jelentőségű esemény zajlott le 16-án, vasárnap az Ujpesti Hitközség életében. A közeli 2000 főnyi hitközség, mely ma lélekszámban harmadik a vidéki városok között, főrabbit választott. Az ujpesti zsidóság nagy életörömről tett tanúságot a felszabadulás után és vezető helyet szerzett magának a zsidóságnak a zsidó élet ujjaépítése terén. A hitközség elnöke, Schwartz Jenőnek vezetésével rendezték a választást, ahol alapítotlak, kulturházat építettek és jelentős zsidó társadalmi és kulturális életet építettek ki.

Mindezeknek az eredményeknek az elérése után e hét vasárnapján ósváasztás után betöltötték a főrabbi székét is, amely dr. Friedmann Dénes mártírhálálával megüresedett. Az új főrabbi dr. Murányi Miklós, a rabbi képzőnek ezidén avatott növendéke. A választáson a szavazók 95%-a szavazott dr. Murányi mellett.

„Lilly” NŐI DIVATSZALON
EREDETI AMERIKAI
RUHATERVEK ÉS

Blouse különlegességek

FORRÓ ALADÁRNÉ
a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-utca 2. telemelet
GIRÓ TAG!

PAPÍR, ÍRÓSZER

üzleti könyvek, kartotékok, amerikai naplók és írókönyvek.

WEINBERGER ÉS FEJERNÉ,
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota).
Tel.: 426—613.

ÚJÉVI NAPTÁRAK!

Talesz, t'filin

Kegyszer és héber könyvek
vétel-eladás

Jahrzeittábla készítés

Ungár Móránál, Király-utca 17.
kapu alatt, vagy I. em. 4.

REPÜLŐ BOY

áruszállítás.
kézbesítés
legolcsóbb.

0-utca 15 Tel: 120-541

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban, Bachrach,
Dohány-u. 68. Tel.: 222—687.

BALLON átlátszó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát

Márton és Szász V., Gróf Teleki
Pál-utca 3.

„Scharführer kerestetik...”

Írta: GYÖRGY ENDRE

UGY HANGZIK EZ, mint valami aprólékos. „Jó házból való, keveset gyilkoló, küldőnyszolgálatra alkalmas, saját kéreppárral rendelkező Scharführer, jó bizonyítványokkal, azonnali belépésre felvessz...” Mert ilyesvalamit között az egyik budapesti hetilapban az a Lotte névre hallgató bécsi naaikürrő, vagy másnéven leány, aki annyi millió elvesszett apa, soha vissza nem térő anyja, és időnap előtt mennybejutott (helyesebben: oda jutott) gyermek névsora között keresi az igazságszolgáltatás saját keze által bujdosó Franciáját, vagy Johannát. Az eset visszanyúl a három év előtti időkhöz, amikor a széllelki frájlján még közvetlenül a Scharführer mellett teljesített szolgálatot abban a megsemmisítő női táborban, amely a Rax alján, Wiener-Neustadt közvetlen közelében, Lichtenwörth nevű kis osztrák faluban terpeszkedett. Itt szüldött az én feleségem és leányom is, kétezernégy száz társával együtt, nap-nap után várya a bizonytalanul érkező vékonyka levest, s a csaknem bizonytalanságba fulladt, amely véget vet ifjú életüknek, a győltörletének, a pusztulás kanaként való adagolásának, de egyben ama reménynek is, hogy valaha emberi formák között élhetik tovább kettőtört életüket. Nyilván pusztul tévedésből, száz férfit sodort a vihar a női tábor lakói közé. De lehet, hogy ez is a náci-gonoszság egyik sikerült trükkje volt. Azért telepítették a férjeket és apákat a szemüklátára elfomlyadó asszonyok közé, hogy láthassák: ime, így, ilyen lassu piszkolással vagy hirtelen lobbanással alszik ki valamelyik másik táborban a tulajdon hitvesük, édesanyjuk, vagy gyermekük életének gyertyája, az a szent láng, amelynek szikráját a nagy Alkotó gyújtotta meg, s amelyet csak neki lett volna joga kioltani. De a hőhéro elbizakodottságukban és mindegyik emberiségétől való elzárkózottságukban úgy vélték, hogy erte is felhatalmazásuk van. A Lichtenwörthi asszonyregimentből mindössze nyolcszáz tört meg ványadtan, beleget, az ön-maga árnyékaként; ezerhatszáz ottmaradt abban a szörnyűségei természetben, amelyet egyenest az ő számukra létesítettek a hajdani gépgyár területén. Közülük azonban mindössze háromszázegyházyan alusszák örök álmukat a porhanyórákos talajban. A többiek szét-szóródtak, szertéroppentek azon a göröngyös úton, amely Ausztriából hazafelé vezet és amelyen félholtan is, szívós kitartással, göröcsös igyekezettel vonszolák magukat, hogy parrot

őjenek. Nem sikerült. Gyöngytestük ott hanyatlott le az árok partján, fák tövében, mohos kövek alján, vagy zöldelő réteken. Nem bírták tovább. Örökre elaludtak. Porladó csontjuk termővé változtatta a terméketlen földet.

★

MIÉRT HURDET az osztrák nő és miért kéri a huszonöt-huszonhat esztendő elegáns, kesztyűs, lovaglópóleás, gukkes-jumperrel kapcsolatban: Ki tud róla? Ő ne tudna? Ő, aki mellette szolgált hűséggel, odaadással, (mint a gyakorlott női szemek ravaszdi bizonyítással felfedezték: önmaga feláldozásával) aki papírra vetette, kezelte és nyitvántartotta az élet és halál urának, a Scharführernek bizalmas titkait. Ki tudhatna nála többet? Miért kérdezi ez a barnahajú, sötét-szemű Lotte, hogy mi a neve az ő irányítójának és parancsolójának? És miért tudakolja ezt a megmaradt pesti zsidó asszonyoktól, leányoktól, üldözöttektől, megkergettektől, azoktól, akik Isten kegyelméből, de a sokesillagú uniformis-gonosztevő akaratát ellenére megmaradtak? Mi ebben a kérdezősködésben, hirdetés után való nyomozásban a trükk? Azt szeretné megtudni: éle még tanuja az égerekialtó gazságoknak? Vane olyan, aki mindennek pontosan emlékszik és memóriája adott pillanatban meg is szólal, hogy telemrehívja a gyilkost az áldozatok sírjánál, vagy örökkön élő emlékeztetők nevében? Netán az a vágya a titkár-kisasszonynak, hogy felhívására Magyarországról ne érkezék visszhang? Jelöljön annak, hogy mindent, befetelt a feledés komokja. Ez esetben szabad volna az ut. A Scharführer ur előbujhat rejteklől, gonosz lelket megmártja az aljasság és tisztesség, a mocok és tisztaság választóvívőben, utána pedig — mint a mesében — „él-hetnek, amíg meg nem halnak”. Itt nem, ilyen ocsón, ilyen bűnhődésmentesen nem oldaloghat el. Nem hagyhatják és nem is hagyják ilyen kevéske teherrel elszaladni őt azok, akiket kéjelegve vert az ostorával, akiknek finom bőrén véres csíkot szántott és akiket emberi mivoltában, esendő gyöngeségében naponta megalázott. Mi majd felfrissítjük az esetleg könnyen felejtők emlékeztetét...

★

A BÜNLAJSTROM elég hőses és szerleagzó. Megpróbálok néhány egészen „egyéni”-izű bűntetésnevet, amely a keresett Scharführer ur élénk fantáziájára és ötlethőségére vall, visszaidézni. Mindez azonban csak kiragadott részlete a „nagy mű”-nek, amely alkotója neves fiatalágát, becsavágyó igyekeztet, szinte egész lényét betöltötte.

1. Napokon át koplaltatta az asszonytábor. Hűdeg bizonyossággal tudta, hogy ez a legfőbb és — sajnos — legeredményesebb megtorlása a mond-vacsinnál vétkeknek. Az amugy-is halkan zakatoló, kihagyásosan dohogó gépezet még egy-napi éhezletés után (ami csak beletöltte a többheles bőjtöt, az egymást követő hossznapokat) esetleg egészen megállt. Ez volt a cél! Az éhhalál! Az, hogy ragyogó szépségek az éltenségek kínjától hervadjanak el és mint fonyadó levél hulljanak a semmiségbe. Külön megünneplendő nemes gondolat, hogy 1944 karácsonyán, amikor a gonosztevéknek és rablógylkosoknak is „jobb kszolt” adnak, teljesen megvonta az életmet; így akarván veszendő lelkeket a „szerető” nevében emlékeztetni a két nap jelentőségére.

2. Ugyszólván percenként

„kiméri” huszonöt botot. Ő maga mutatta be a „mértít” és a zsidó Jupo-kut szőlőtől fel az utánzásra. Nőket is férfiakal veretett, hogy az „eredmény” hatásosabb, a somfaversző nyoma mélyebb legyen. A delikvensok sorra elajultak... Ekkor a Scharführer ur meglegedetten vigyorgott...

3. Januárban az udvarra zavarta a hiányos öltözetű, pókbátó-rongyokba bugyolált nőket, akik addig áldogáltak a csontigatoló szélviharban, a kemény fagyban és a térdig-érő hóban, míg össze nem estek.

4. Kedvence szórakozása volt a gukkerzés. A tábori látcső állandóan a nyakában lógott, mint aki mindig színházba, löversenyre készül. Mit kémlt a Scharführer ur a gukkerjével? Nem hiszem, hogy ezt bárki is kitalálta. A nőket akarta közelebb hozni magához, őket, ezeket a szerencsétlen valahavolt évákal, akik önmaguk ronsai. Akik nyögve, jajgatva, keserves kioldások között velkőzték le minden nőiességüket. Nem maradt belőlük más, csak csontváz, némi halvány jellel annak, hogy valaha asszonyként tisztelték őket városokban, otthonokban. Odahaza szeretlők volna megfogni és megállítani az idő kerekét, hogy ne rohadjon olyan vad száguldással, itt meg sürgetlők az örlő órák mulását, hálha a későbbiek teremtenek változást, hozzák meg a szabadulást. Ez élet a táborban szük erecskében folydogált; nem is volt ez lét, csak tengődés, a nyomorúságos szükségletek kielégítése. Ezeket „figyelte meg” a nagyító sejtésével a nők parancsnoka, ez a komoly férfi, aki képes volt holdvilágos éjszakán nyirakoló kandur módjára a háztetőre felkuszni, hogy onnan bámulhasson le a nyitott latrinára, az abban törtéendőkre. Ha azt látta, hogy az asszony nép undorral húzódozik a tisztálaltan deszkák közelségétől, gyors szökelléssel lent termelt és hűs fenekvadként rohant reá a rosszullettel küzdő táborlakóra. Azon nyomban és ott a feltölyen alkalmazta a félig meztelen nőkön a megtorlást. Ismét esaltogott a bot, zúgott a pofon és lüpt a csizma.

5. Azokat, akik feltámadt életöszönükben kiszöktek a faluba, hogy valamiféle életmet szerezzenek, visszatértükkor a szabadban álló fákamrába zártatta. Itt rostokoltak néha negyvennyolc óráig éltenszomjan, fekvőhely és takaró nélkül. Mikor végre kinyílt a fákamra, fagyott emberek zuhantak ki az ajtón.

6. Egy alkalommal derékig velkőztette a férfiakat, akiket kedvelte hozozott. De elegáns ember lévén, aki nem akarta magát bemaszatolni, a veréshez előbb kesztyűt huzott. — Handschuh! — ordította, mire küldőnek rohannia kellett a pár szürke bőrkesztyűvel. Ez így kesztyűsen hozzáöltott a férfiak alapos kikészítéséhez.

Te még nem váltottad meg a SEKELT?!

Ha természetesnek tartod, hogy Testvéreid törődnek sorsoddal, vállald TE IS közösséget a zsidósággal!

Váltsd meg a SEKELT!

Amikor megunt a „sajátkezü” verést, elrendelte, hogy a férfiak vonuljanak el a nők sorfala között és az asszonyok, meg leányok sujtsanak le sors-társaikra, az Ádámokra. A Schaarfürher háttal állt, mire a nők ravaszul úgy tettek, mint ha csakugyan ráútnának kollégáikra. Tapsooltak, hogy a tenyerük összeverődése azt a hitet keltse: eleget tesznek a parancsoknak. De ez a fiókvezér, akit egy Lichtenwörthöt megajrt szevedő úgy jellemzett, hogy nappal „pózozt, színészkedett”, az esteit és éjszakáit pedig mértéktelen ivással, vad orgiákkal töltötte, nem hagyta magát becsapni. Észrevette a kegyes csalást és ő, akár anynyira szeretett táplálkozni, hogy a deportáltak adagjaival egészítette ki a maga amugysen szűkös menüjét, megint csak ételmegvonással fenyegette a nőket. Nem adta ki a kenyeriket. Ki tudja, hogy ennek az egvellen emberlen intézkedésnek hányan estek áldozatul?

7. Légyeszély esetén (amitől legjobban ő félt) néha délelőtti tiztől délután ötig nem engedett a tereméből senkit kimozdulni. Kell-e magyarázni, hogy ez micsoda szenvedés volt?

8. A svájci Vöröskereszt által a szánandó nősergeknek küldött holmikat, élelmicikkeket és tápszerket teljesen ellopta. Ezekből az életmentő anyagokból soha nem látott senki egyetlen grammot sem.

*

UGYE, MÁR ENNYI IS elegendő, sőt tulontul sok volna? De a gonoszság forrása kimeríthetetlen. Amikor 1945 januárjában mintegy kétezer magyarországi zsidó férfi érkezett a Lichtenwörth-höz elég közel-*fekvő Felixdorfba*, a sanvargatásban szakértő, valósággal már egyetemi professzor Schaarfürher ide is átrándult, hogy az új táborban ugyancsak elhintse tökéletesen bevált rendszerének magvait. Magával vitte hűséges famulusát és fogékony tanítványát, az ismert budapesti harisnyakereskedőt, aki, mint „cégvezető” *per procura* ismételtette a Nagy Főnök receptjeit: az ütlegetek, a sanvargatást és a halálba-koplattatást. A deportáltak három héti utaztak a leplombált vagonok-

ban. Amikor kiszedték őket a kocsikból, ájldoztak az éhségtől, szomjúságtól. De ott állt revolverével és fenyegető magatartásával a Schaarfürher, aki könyörtelenül beletölt a kuthoz közelítőkre. Két embert halálos találat ért. Erre tanu a szerencsésen megmenekült Klein László asztalos, akit, hálából azért, mert neki dolgozott, revolverével többször célba vett és ötven-ötven bolla kenegettet... A kétezer férfi csaknem egy szilág elpusztult. A Schaarfürher ur pedig a jól végzett munka tudatával és megnyugtató érzésével visszatért Lichtenwörthbe, hogy tovább győttörje a tábor még életben maradt nő-lakóit...

*

NEM KELL TUDAKOLNI, nem szükséges tovább kutatni, hogy ki volt ez a pomádéhajú, hainalonként pizzamában tetszelgő szörnveteg. Mindazokkal, akik erre valóban, vagy akár csak kődösítési szándékból is kíváncsiak, egyszóval valamennyiükkel, akiket illet, közölhetem a nevét: *Willy Vrtoch*. Különös ismertetőjele: kezefején ronesolás nyoma látható. Felkérem a becsületes megtalálót, akár itt, akár más országban; hogy Vrtoch urat „csékely jutalom és átvételi elismervény ellenében” adja át az első rendőrnek.

Hirek a pécsi zsidóság köréből

Roth Sándor a pécsi izraelita hitközség elnöke most ért vissza angliai útjáról. Ottani tapasztalatairól az előjáróság ülésén számolt be. Beszámolója során érdekes képet festett az angliai zsidók hitéletéről és a londoni zsinagógák szertartásairól.

*

A pécsi Chevra Kadisa Szentegylet elnöke *Gottesmann Lajos* a budapesti MIKÉFE mintájára a pécsi temető kertészetében kertészeti tanfolyamot szervezett a Joint gyermekosztálya pécsi csoportja részére.

*

A pécsi Izraelita Általános Iskola érdekes újítást vezetett be.

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Oroszországból hazatért lestréceink az alanti foglalkozási ágakban keresnek elhelyezkedést: tisztviselő, kereskedősegéd, asztalos, bádgos, bődíszműves, cipész, fodrász, lakatos, utazó, mészáros, zenész, kárpitós, terménykereskedő, raktárnok, gazda, kirakatrendező, sofőr, dobozgári szabász, nyomdász, vegyész, gépészmérnök, malomszerelő, vízvezeték-szerelő, szakács, fogtechnikus, üveges, órá- és ékszerész, gépésztechnikus, ügynök, villanyhegesztő, kalapos, pénzbeszedő, korrepetitor, paplanos, kádár, kovács, alkalmi munkács, altiszt, fényképész, pék, tímár, lát-szerész, autokarosszéria-kárpitós.

Munkaszolgálatosok figyelem!

Budapesten állást nyerhet: tisztviselő, kereskedősegéd, (vas-, fűszer-, festékszakinában), kárpitós, szobafestő, bődíszműves, bádgos, vegyész, lakatos, műszerész, órá-ékszerész, segédmunkás, konfekciós szabó, utazó, asztalos, árukihordó, villany-szerelő, elektroműszerész.

Vidéken állást nyerhet: kereskedősegéd (rövidáru-, vas-, vegyes- és divatáru szakma), utazó, üveges, szabó, bádgos és szerelő, tisztviselő, konfekciós szabó, órá-, kékfestő.

Minden munkaalkalmat jelentsen a **DEGOB** információs osztályán, Bethlen tér 2. szám, I. emelet 30.

Péter Ernő igazgató-tanító az első osztályos gyermekek részére új tanulási módszert, a francia „globális” rendszert honosította meg. A gyakorlati oktatást egy mintatanulási órán mutatták be a pécsi pedagógusoknak. Az új tanítási módszer szakértői körökben nagy elismerést váltott ki. A Joint gyermekosztályának budapesti kiküldöttje meghívta *Péter Ernő* igazgatót egy budapesti bemutató előadásra.

*

A pécsi Izraelita Ifjúsági Csoport november 9-én tartotta első előadását. Dr. Schweitzer József főrabbi bevezető beszéde után középiskolás lányok és fiúk, a gyermekotthon gyermekek, az Ámosz cserkészcsapat szerepeltek a műsoron.

*

A pécsi X. községkerület dr. Szántó László községkerületi elnök vezetésével megkezdte a községkerülethez tartozó hitközségek hitéleti támogatását. Dr. Schweitzer József főrabbi sorra járja a községkerülethez tartozó hitközségeket és a hitélet melyítése terén eredményes munkát végez. Ennek eredményeképpen a Mohácsi Izraelita Hitközség Orbán Vilmos elnök útján november 9-ére Mohácsra invitálta dr. Schweitzer József főrabbit és Lóránd Márton fő-

kántort, ahol négy esküvő funkciót láttak el. Este templomhangverseny volt, melyen dr. Schweitzer József főrabbi és Lóránd Márton főkantor szerepeltek.

*

A Pécsi Izraelita Hitközség előjárósága az ünnepek befejezése után a Szimchasz Tauró ünnepségek befejezésekor az egész hitközséget meghívta egy ügynevezett szeretetvendégségre. Az est sikeres rendezése dr. György Ármán főorvos, a hitközség nyolcann megválasztott kukturöljárója érdeme.

Pályázat

A JUGOSZLÁVIAI ORT. IZR. HITKÖZSÉGEK EGYESÜLETE ZENTAR SZÉKHELLYEL

pályázatot hirdet:

I metszői állásra, ki egyben sochet ubodek mail
I metszői állásra sochet ubodek és előimádkozó

Jelentkezőknek három elismerő ort. rabbittól kapott kabeleva kell rendelkezniük. Beutazási, illetve tan-tózkodási engedélvtől gondoskodunk. Az állás azonnal elfoglaltat. Fizetési feltételek megegyezés szerint. Csak a meghívottaknak térítünk meg minden költséget.

Ajánlatokat kérjük a következő címre: Udruzenje Ort. Jevrejskih Opstina, Senta F.N.R.-Jugoszlavija.

Zeiger Lipót s. k. elnök, Flesch Vilmos s. k. titkár.

A világhírű bukaresti Jiddis Színház M. Siegler 18 tagu társulata

SEVILLA PASTOR
MAX MORISSON

vezetésével

november 24-én este 1/8 órakor kezd meg vendégszereplését a Zeneakadémia kamaratermében.

Európa-rend és

Jegyek előjegyezhetők: Európa hangverseny Iroda VI. kerület, Kiss János-utca 2/b

A szeretetről

Irtá: Szilágyi Géza

I.

Kevés emberi érzésről beszéltek és írtak annyit az emberek, bölcsek és együgyűk, avatottak és avatatlanok, jók és rosszak egyaránt — mint a szeretetről. Oly határtalanul nagy, már sásszemmel sem áttekinthető irodalma van a szeretetnek, hogy évezredek során ránkmaradt, előbb szájról-szájra terjedő, majd írásba foglalt, végül kinyomtatott megnyilatkozásából a tartalmilag legértékesebbeket, formailag legtökéletesebbeket, az idők minden mulásával dacoló irodalmi, bölcséleti és költői szépségeket kiválogatni, gyűjteménybe, breviáriumba, kincsesládba szedni, a legnehezebb, szinte emberfőlkömi feladat. Sik Sándor és Juhász Vilmos, származásra népünk fia, nem riadtak vissza tőle. Megszerkesztették és a magyar olvasó elé vitték „A Szeretet Breviáriuma” legnevezetesebb nevét viselő szemelvénytömörítést, amely a kiválogatás érzékének és a csoportosított összeállítás konstruktív képességének mindenképpen súlyos, sőt veszedelmes próbája.

II.

Közhely, hogy a végtelen óceánt kagylóval kimérni nem lehet. Háromszáznegyvennégy nagyalakú lapon is csak éhséget nem csillapító szerény kóstolót lehet adni a szeretetnek ezer képet öltő, ezer alakot váltó, olykor égieknek érzelt sugallatokra hivatkozó, olykor legjőzanabb földi megfontolásokon alapuló irodalmából, amelynek lényege, veleje, központja magva mégis mindig egy és ugyanaz. Amilyen nehéz, valljuk be ebbeli gyarlóságunkat, a szeretet fogalmát pontosan és a sok rokonfogalomtól gondosan elhatárolva megállapítani, olyan könnyű a szeretetet érezni, ami azonban, fájdalom; még korántsem jelenti a Goethétől „tevékeny szeretet”-nek (tätige Liebe) definiált gyakorlását is. A szeretetről, ha csak hozzávetőlegesen is felmérjük irodalmi természetét, sok ezren, százezren is megszámlálhatatlan ivnyi nyomtatott papírosan papoltak, prédikáltak, filozofáltak, okoskodtak, érzelték, zenéltek, harsogtak; daloltak és sutlogtak nagyok és kicsinyek, kiművelt emberek és parlagi eszűek, perverzül raffináltak és gyermekdeden naivak. Hogy hányan tettek hitvallást a szeretetről, annak szemléltetőn meggyőző bemutatására és a százfajta vallomások kivonatolására nem háromszáznegyven, hanem háromezernégy-száz-negyven lap sem volna elégséges.

III.

Ami a szerkesztők a szeretet örök igéiből közölnek,

majdnem mind igaz, jó és szép, bármilyen forrásból ered is! Ezt nem lehet eléggé nyomtatékosan hangoztatni. Ők maguk a gyűjtemény előszavában azzal melegeztetik, pedig erre nem is lett volna szükségük:

„teljességre semmiképpen irányban nem törekedtünk, nem is törekedhetünk” mert — ebben igazuk van — „a külső teljesség elérhetetlen volt”. Ehhez csak azt jegyezzük meg, a teljesség valóban elérhetetlen volt, de az arányosság elérhető lett volna. A jelen szerkesztők azonban az igenis elérhető arányosság szellemi illendőségi szabálya ellen vétettek, amikor a szeretetet hirdető, ismétlem, szép, jó és nemes szövegeknek tulnyomó, szinte elnyomóan nagy részét keresztény, még pontosabban meghatározva, leginkább katolikus forrásokból, vagy mint ők mondják, *lelőhelyekről* szedték össze. Aki végiglapozza a könyvet, rögtön észreveszi az összegyűjtött szemelvények számának és terjedelmének aránytalanságát, mégpedig az európai és a keresztény, naggyobbrészt katolikus szövegek javára és a nem európai és nem keresztény szövegek rovására. Ez aránytalanság közelkeztében jól járnak például az apostolok, a keresztény ösegház szentjei, az egyházatyák, a keresztény középkor külföldi nemzetheli és nyelvű verses és prózai költői, a középkori legendárok, a költött és kötetlen nyelven megnyilatkozó misztikusok, a késő középkor nagy szenvedélyességi aszkétái (ez nem ellentmondás, dehogyis!) az újkor hajnalának Istentől megmámorosodott, tuláradó szívű és szavu keresztény megzállottai, a barokk-kor mennyet kereső elbűvölőjei, a felvilágosodás korának Jézushoz hű maradt költői és bölcselei, a legújabb kornak azok az alkotói, akiknek szellemi orgonáján a főregiszter a szeretet. Ellenben kevésbé jól járnak a Breviáriumban, a testes kötet fejezeteinek sorrendjét követjük, az indusok, közöttük a buddhista élet- és lélekhielvezők, a kínai bölcselek, a mohamedánok, a görög és a római eszmévilág képviselői, akik közül egyeseket a mindenitőnkremálástól évezredek sem tudtak letörpíteni. Amde legrosszabbul jártak — Istenem ezt is kibírják majd — a zsidók. Olyan szövegekkel, amelyek a szeretetet tanítják, példázataik, hirdetik, a zsidók Szentírása 7 (hét) lapon szerepel, ráadásul a Talmud 11 (tizenegy) nyomtatott sorban, a chassidikus tanítások és történetek pedig 2 (két) lapon. Noha a könyv szerkesztői népünk elszakadt gyermekei (vagy talán éppen ezért?): nemcsak a töb-

bihez viszonyítva, hanem ezektől függetlenül is, feloromló olikai jelentőségükhöz képest a zsidók mostoha elbánásban részesültek ebben a szép könyvben.

IV.

Aki elolvassa a kötetnek szemmeláthatóan nagy gonddal megírt előszavát, csöppet sem csodálkozik ezen az aránytalanságon. A szerkesztők nagyon finoman, igazán nem séftő hangon, megállapítják, egybevetve az ugynevezett ázsiai szövegeket és a nem-keresztény Európa szolgáltatott anyagát a keresztény szövegekkel, hogy míg amazok egyrészéből *meglehetősen hiányzik az érzelm melege*, azt a szeretet, amely teljességgel határozott és szervezett, amely csupa érzelmi mélység és gyengédség, de ugyanakkor cselekvő, gyakorlati életforma is: *előszörban a kereszténység nagy tanítóeseteinek írásából ismerjük meg*. „A szeretetnek ez az átfogó, egyetemes értelmezése Jézus Krisztus életében és tanításában gyökerezik.” Most már minden érthetővé válik előttünk. Ha az igazi szeretet megtestesítése a keresztény vallás, akkor A Szeretet Breviáriumban mindenekelőtt a keresztény vallás szeretet-felfogását képviselő, kifejező, tükröző szövegeknek van helyük. A szerkesztők határozottan úgy vélik, hogy a tizenhárompróbas szeretet, amely az ő egyébként helyes értelmezésük szerint is Istennek és az embernek szorosan egybetartozó szeretete, főképpen a kereszténység nagy tanítói vallják és hirdetik. Szemelvényeiket és idézeteiket tehát jórészt ezekből a forrásokból merítik. Az ő elfogultan egyéni szempontjukból logikus és következetes eljárás ez, de a történelmi tényekkel nem lehet igazolni, sőt velük ellenkezik.

V.

Nem vagyok teológus, nem bocsátkozom hitvitába Sik Sándorral, a jeles költővel, meg hittudóssal és Juhász Vilmossal, az ismert vallástörténésszel. Nem vagyok teológus, de a Bibliából tudom, hogy a zsidók által szentnek tartott könyvekben sok helyen szerepel a szeretet problémája, mégpedig a szerkesztők részéről nélkülözött „érzelmi melegtől” is hevítve, mint például Dávid király szótáraiban, valamint több prófétaiban is. És minden teológiai páspaszem nélkül, egyszerű, közvetlen összehasonlítással megállapíthatom, hogy amit a keresztény Ujszövetség evangéliumai a szeretetről és a vele kapcsolatos kötelességekről hirdetnek, nemcsak lényegében, hanem legtöbbször szóról-szóra is,

ugyanabban a megfogalmazásban már benne van a zsidó Biblia számos könyvében, noha A Szeretet Breviáriuma ezeket az örökérvényű, ideálisan szép tanításokat nem az eredeti lelőhelyről, a Bibliából, hanem másodkézből, az evangéliumokból idézi. Ezzel pedig akarva-akaratlan a keresztény olvasóban azt a látszatot, téves felfogást, balhittet kelti, mintha a szeretet ilyen megfogalmazása, értelmezése és követelése először az evangéliumokban jelentkezett volna. Én azonban tudva-tudom, hogy Mózes harmadik könyve 19. fejezetének 18. verssora az, amelyben — mint Kerr Alfréd, a fanatikus zsidó-német író egy exaltikus, de színvalóságot hirdető sikkolásában világá kiáltotta — idők kezdete óta először, igenis *tehetőször követelték az embertől: „szeresd felebarátodat, mint saját magadat!”* Ezen a felebaráton pedig minden embertárs, még az ellenség is értendő. Ha a keresztény hitoktatók ezt másképpen tanítják is, ha Jézusnak tulajdonítják is a felebaráti szeretetnek időrendben első törvénybe foglalását, mégis el nem vitatható, hogy már Mózes harmadik könyvében benne sziklásodott ez a zsidó erkölcsi követelés. Ezen nem változhat az a félreérthető és félremagyarázható szűkített szövegeforma sem, mely szerint (A Szeretet Breviáriumának 79. lapján található mint a Leviticusból való idézet) „Szeresd barátaidat mint te magadat.” Bizony ne csak barátaidat szeresd, erre a Leviticus nem intett, hanem — mint a perdöntő fejezet 34. verse keményen követeli — *felebarátaidat, embertársadat*. akkor is, ha idegen, vagy teletébe ellenséged is! Már éppenny megparancsolta ezt a helyesen értelmezett mózesi íge, ahogy vagy másfél évezreddel később a szintén zsidó Jézus is mondta:

VI.

Elszomorodott, de nem egészen lemondó, csekély reménységet még meghagyó végső megállapítása következik mostan. A Szeretet Breviáriuma (találébb címe lehetne: A Szeretet keresztény-katolikus Breviáriuma) szép könyv, mert szép szövegeket, bár irányzatosan egyoldalú összeállításban, nyújt a szeretet irodalmából. Évezredek óta rengeget írtak össze kiváló emberek a szeretetről. Közben kevésbé kiváló emberek még többet, milliószor annyit vételek a szeretet szellemé és parancsai ellen. A szeretet irodalmának már nem kell gyarapodnia, a szeretet cselekedeteinek mérhetetlenül kellene meggyapadniuk. Ezer év múlva, ha az emberiség közben nem viszi el az önpusztítás és az öngyilkosság öröke, megeshetik után az is, hogy a szeretetről jóval kevesebbet írnak és beszélnek majd, mint a múltban és a jelenben, de többet, leírhatatlanul többet gyakorolják. Megtörténhetik, hadd reméljük,

ez is, bár a mostani fülledt pillanatokban ez a biztató feltörés még mindig csak meg nem valószínűsíthető csodaválságának rémlik. A gyűlöletre teremtett gyarló embertől felebaráti szeretettel követelni, még mindig *tulkövetelés és az marad, míg az egész gazdasági és társadalmi rend gyökeresen meg nem változik.* Amde éppen a zsidóság, amely legelőbbel szenvedett mindig a gyűlölet szeretetlenségétől, addig is a legkevésbé mondhat le a szeretet követeléséről, folytonos, olykor akár meddőn hiábavalónak is látszó hangoztatásáról, főképpen pedig legszenlebb hagyományainak megfelelő el nem hanykuló és ezzel is példnadó gyakorlásáról.

Felhívás a Nyiregyházáról deportáltak hozzátartozóihoz!

Felhívjuk azon hitvesvéreinket, kiknek hozzátartozói!

Nyiregyházáról deportáltak,

hogy mártíroik neveit, emlékeik megörökítése végett velünk szorgosan közösen sziveskedjenek.

FIÁLELMÜ BIZOTTSÁG
Nyiregyháza, Szarvaskő, 10.

Beteg az inge?

meggyógyítja

INGKLINIKÁ

Szentkirályi-u. 2.

Az Uj Élet olvasóinak
10% engedmény

Sirkővédő olajpapír OSER-nél VI., Ó-UTCA 49.

Hivjon! Jöjjön!

Veszek szőnyeg, porcellán, írógépet, rézseket, tért és üti ruhát, perzsaakubát, fényképezőgépet, festményeket, tangóharmonikát, telefonműt

Gerstl-Majorosi

VIII., Eszterházy-u. 17. (Sándor-utca sarokánál). Tel.: 136-977.

December havában megjelenik Pásztor Béla

Bábuk és halottak

című, kb. 160 oldalas verseskötet, amely az új magyar költészet eseménye lesz. Bevezető tanulmányt ír: Kárpáti Aurél. Megrendelhető a Világosság nyomdában. Ár: 15 forint.

PIATAL HÁZASPÁR butorozott szobát keres. Cím: Szilágyi József, Kacinczy-u. 23. 8-4.ig.

A Degob jelentése Oroszországban tartózkodókról

Odesszában (Oroszországban) még ott tartózkodók névjegyzéke:

Klein Izidorné, 40 éves, Jutkovits Lázár 29 éves, M. Nagyvárad, férje mécsáros volt. sziget, kereskedő.

A DEGOB információs osztálya (Bethlen-lér 2., I. 36.) közlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

Oroszországból november hó 13-án érkezettek névjegyzéke:

Marschall Sándor Odessza, Stark Sándorné Odessza, Altkolmány-utca 4. Altkolmány-utca 4.

Stark Ottó Odessza, Altkolmány-utca 4.

Mégegyszer Tábori Pál „Palesztina” könyvéről

Az Uj Élet legutóbbi számában ismertető cikk jelent meg Tábori Pálnak, a külföldön élő magyar íróknak most megjelent „Palesztina” című könyvéről. Az ismertetés sok olyan gondolatot vet fel és több olyan megállapítást tesz, melyek alkalmasak nemcsak az író eredeti célkitűzéseinek félreismerésére, hanem magának a palesztinai kérdésnek a helytelen magyar-rázására is.

Elsősorban is nem volna szabad Tábori könyvét egyszerűen „riportnak” nevezni és főként nem szabad úgy olvasni, mint egy újságr riportot szokás. A riportszerűség ebben a könyvben csak annyi, hogy színesen, elevenen, mozgalmasságban képben vetíti az olvasó elé a mai Palesztinát minden problémájával együtt, de semmiképp nem riport, amikor éppen a legnehezebb, legkényesebb problémákkal a maguk tárgyilagossága, valóságában foglalkozik és saját széleskörű ismeretei és tapasztalatai alapján keresi és jelöli meg a megoldás módjait és útjait. Maga Tábori Pál is világosan utal könyve bevezetésében arra, hogy nem a riportszerűség a célja, amikor Palesztina mai életét és helyzetét a világ elé tárja: „Az újságíró szenzációt keres, hogy vastagbetűs főcímetek szállítson lapjának. De a robbanó akna, a záros diákintézet mögött ott van a valóság, ami ritkán ki vanközlik színes riportba”.

Aki „riportot” lát Tábori könyvében, — mint ahogy az ismertetés írja teszi — az teljesen helytelen megállapításokra jut. Az ismertető cikk szerint a szerző mint riportert „elkeni a valóságot” és „semmihe sem veszi a világnézeti szempontokat”. Ha azonban kissé nagyobb figyelemmel olvassuk Tábori könyvét, nyomatlanon megláthatjuk, hogy a palesztinai kérdéssel foglalkozók közül talán senki sem foglalt olyan határozottan állást éppen a legkényesebb és a nemzetközi fórumok előtt még ma is élénk vitátott problémákban, mint éppen Tábori Pál. Könyve

legelején mindjárt leszögezi álláspontját: „Hadd könnyűsek a felkemen és nyomban az elején mondom ki nyíltan, hogy véleményem szerint a palesztinai arab effendik oldalán nyoma sincs az igazságnak, hogy a zsidóknak igenis joguk van a Szentföldre való szabad bejutáshoz és hogy ez a kis ország mai lakosságának háromszorosát is el tudná tartani. Meggyőződésem, hogy a nagyhatalmak politikája rövidlátó, gonosz és szemérmetlen, mert egy puszta emberi ügyet az intrikák szét szövevényévé változtatott, melyben az olaj, arany, szavazat, dicsőlet és hadászati előnyökért folyó versengés sokkal nagyobb szerepet játszanak, mint az emberiség alapvető törvényei. S ez a politika most, 1947-ben számtalan ártatlan áldozatot követel — angolt és zsidót egyaránt és fog követelni, míg Anglia ki nem vonul Palesztinából... vagy meg nem nyitja az országot a zsidók előtt.”

Ennél határozottabban és kifejezettebben nem is lehet állást foglalni mindazokban a kérdésekben, amelyek Palesztina alap problémáit jelentik. És Tábori Pál nemcsak kijelenti az állásfoglalását, hanem következetesen tovább viszi és újra meg újra olvasói elé tárja, amikor valamilyen eseménnyel kapcsolatban sorát ejtheti. Egy pillanatra sem lehet akár határozatlansággal, akár a szembenálló szempontok megalkuvó összeegyeztetésére való törekvéssel vádolni. Erélyesen szembeáll azokkal, akik hatalmi kérdésként, egyszerű arab-zsidó ügyként kezelik a palesztinai problémát. „Elfelejtik ezek, — írja Tábori, — hogy a zsidókérdés nem palesztinai ügy, hanem világkérdés.” De lehetetlen volna itt sorra idézni mindazokat a részeket, me-

lyekben a szerző újra meg újra hangsúlyozza az alapvető palesztinai problémákat és arra a megállapításra jut, hogy mindaddig nem lehet megoldottnak tekinteni Palesztina ügyét és az egész világproblémát, míg a zsidók meg nem kapják teljes szabadságukat az ősi földön, melyhez ősi joguk van. A könyv minden egyes fejezete, ugyszólván minden sora tulajdonképp igazolása és alátámasztása azoknak az előrebeesatott kijelentéseknek és szent meggyőződéssel hirdetett megállapításoknak, melyeket fentebb már idéztünk.

Az „Uj Élet” ismertető cikke kifogásolja, hogy Tábori zsidó terroristákról ír. Tudomásunk szerint még nem jelent meg magyar nyelvű könyv, amely világosabban, alaposabban számolt volna be a nagy nyilvánosság előtt a palesztinai úgynevezett terror-cselekmények okairól, lényegéről és jelentőségéről, mint Tábori Pál „Palesztinája”. Az okokat csak úgy lehet megérteni — írja többek között Tábori, — ha Palesztinát nem a jeruzsálemi kormányzósági palotából, nem a brit külügyi hivatal vagy washingtoni Fehér Ház magaslátából nézzük, hanem egész Európa szemszögéből tekintjük.”

Tábori Pálnál világosabban és merészebben még talán senki sem mutatott rá arra a politikai játékra, melyet a nagyhatalmak üznek a palesztinai kérdésben: „Sajnos, a Földnek azt a területét, melyhez Palesztina is tartozik, egyelőre a két angolszász nagyhatalom a maguk kizárólagos érdektérületének tekintik. Így félt, hogy Palesztina ügye az UNO előtt a különböző nagyhatalmak ellentétes politikájának egyik ütközőpontjává válik anélkül, hogy ezzel a megoldáshoz bármennyivel is közelebb kerüljenek. Leggyengesebben és legvilágosabban a Szovjetunió lépett fel, amikor elismerte a zsidó nép Palesztinára való jogát és olyan független Palesztina felállítását javasolta, mely mind az arabok, mind a zsidók jogait biztosítja a felosztás révén.”

Ami pedig az ismertető cikknek azt a kijelentését illeti, hogy a „Béketudósító” jobban tenné, ha a „Béke harcossá lenne, újra Tábori Pált idézzük, aki könyve bevezetőjében így ír: „Azok, akik harmadik világ-háborúról beszélnek, vagy öröklék, vagy gazemberek. Nehéz lenne megmondani, hogy ezt a harmadik háborút ki fogja megnyerni — az emberiség csak elvészhet. Ezért kell mindenkinek nemcsak imádkoznia a békéért, ha van Isten, akiben hisz, hanem harcolnia is ezért a békéért.”

B. Gy.

Ékszerek, órák, ezüstárak
vétele, eladása legelőnyösebben
KENDÉ-nél Teréz-körrut 48

Aki élni akar!...

Irta: Antal Gábor

I.

A napokban mintegy száz zsidó tanonc-leány és fiú előtt beszélt a „Nyugat” második nemzedékéről. Az előadás után a tanoncok családi és szociális viszonyairól kérdeztem Kertész Ödönt, a MIKÉFE-tanoncotthon lelkes, tényleges atyai mentálitáru igazgatóját, aki vászár helyett bemutatta nekem a hozzánk legközelebb álló fiút, egy tizenhétéves körüli meleg barnaszemű, nyurga gyereket. Így ismerkedtem meg Friedmann Róberttel, akinek még egy esztendője van hátra, hogy leteljen tanoncideje egyik nagy köztisztviselő gyárunkban. Elkerülhetetlen, hogy ne suroljam a nagyképűség határait — mint ahogy a Friedmann Róberttel való beszélgetés megindulását is nagyképűnk érzésem részéről — de nem mondhatok mást, mint hogy az a rövid eszmecsere, melyet irodalomról, filozófiáról, világnézetről folytattunk, szívderti élmény volt számomra, mert láttam és éreztem, hogy Friedmann Róbert gondolkodó, igazság-kereső ember, aki nemcsak kezét, hanem agyát is alkottára akarja felhasználni. Amikor már kicsit belemelegedtem az elméleti kérdésekbe, egyszerre csak megkérdeztem:

— Mond Róbert, kinél laksz te tulajdonképpen?

— Anyámnál — felelte Róbert —, Édesapám Ukrajnában hagyott meg, még 1943-ban.

— Te mennyit keresel?

— Heti tíz forintot — felelte —, de kapok még havi hatvan forintot a JOINT-től és ide járok az otthonba ékezni, olvasni, sakkozni és melegedni.

— Anyád miből él?

— Anyám beteg, szívba van. Levegőből élünk, mint sok más zsidó. Konyhában élünk...

A JOINT helybeli megbízottja megbók: „Nemcsak az anyja beteg Róbertnek, neki is szervi szívba van. Akarjuk már könnyebb munkára helyezni, de nem engedi. Azt mondja, hogy amit egyszer elkezdett, azt be is fejezi és most beteg bár, de szorgalmasan dolgozik a gyárban.”

Megint Róberthez fordultam:

— Szóval elégedetlen vagy sorsoddal?

A fiú mosolygott: „Nem ember az, aki a pillanattal törődik, a jövővel kell törődni. Azzal vagyok elégedetlen, hogy a háboru miatt csak négy polgárim van és még nem harcoltam ki magammal a lehetőséget, hogy gimnáziumi tanulmányokat végzhessenek...”

Most Kertész igazgató ur bók meg: „Pedig Róbert talán az egész gimnáziumi anyagot ismeri már...”

Valami szokványos vigasztaló frázist akarok dadogni, de Róbert megelőz:

— De azért nem kell engem

féltetni. Egy szabad ember nem ijedhet meg a körülményektől!

II.

Azoknak a keveseknek, akik megfedkeztek arról, hogy a magyar zsidóság közössége tele van ilyen Róbertekkel, — akár a sivar létkörülményeket, akár a lehetőséget és az alkotni-vágyást vesszük Róbertnek jellegzetességének, azt izenjük, hogy nézzenek jól maguk körül. Akik felelősek és az egyetemes emberi személettől elszakadók, partikularis életünk „örömei”-ben akarják elfeledni a zsidóságot ért tragédiát, akik nem a jövő, hanem a tünő és értéktelen pillanat irányában próbálják kitérni életüket, tudják meg, hogy gyermek és tanoncotthonokban, műhelyekben, konyha-asztalok mellett most edződik egy új generáció, mely nemcsak azért új, mert az eddigiek után következik, hanem azért, mert valóban új, jobb, békésebb, emberibb életre törekszik és ezt az életet minden ember számára ki akarja harcolni ezen a földön. Akik csak azért járnak az egyetemre, hogy „doktor urak” lehessenek, de nem azért, mert ez vagy az a problematika közelről érinti őket, győződjenek meg róla, hogy Friedmann Róbert napi nyolc órát köztisztviselői foglalkozik, hogy a tanoncok közül a legjobb munkát végzi a műhelyben és hogy esztendőnk komoly kérdéseken nevel elméjét, pedig neki néha órákat kell gyakorolnia, hogy egy-egy könyvhöz hozzájusson. Azok, akik elégedetlenek a saját sorsukkal és helyzetükkel, ne felejtsek el, hogy egyénileg soha-soha többé nem menthetjük meg magunkat sem a fizikai, sem a szellemi, sem pedig a politikai nyomor mocsarából, csak a közösség révén, az egyetemes emberiség nagy ideáljaiért küzdő zsidó közösség révén, melynek Friedmann Róbert köztisztviselő-tanonc bátor és kemény harcosa. Mindannyian azok vagyunk-e?

III.

De arra is tanít és kötelez bennünket Friedmann Róbert élni és tanulni akarásának példája, hogy azok is, akik nem fedkeztek meg közösségünkről, akik nem szórják szét percekkel

értéktelen „szórakozások”-ban, hanem a közösség sorsának változásait és rezdüléseit vigyázzák, többet törődjenek tanonccalakkal, akik közül nem egy Friedmann Róbert akad. Akinek szívében szerelet és elméjében élet-tapasztalat van, menjen ki ezek közé az árva és félárva gyerekek közé — és adjon nekik, amit csak tud, adjon nekik közösségi érzést, zsidó testvéri támogatást, hogy egyetlen buskomor és elhagyott zsidó tanonc, egyetlen pusztai sivar lakóterem se legyen a zsidó tanoncotthonban. Friedmann Róbert nem kér; nem kér se pénzt, se ruhát, se élelmiszert, mert nem akar „snorner” lenni, mert végkép le akar számolni múltbeli torz társadalmi helyzetünkkel ezzel a szomorú maradványával. Róbert csak tudást kér, mert felismerie, hogy a valóság ismerete hatalmasabb fegyver mindennél, hogy a társadalmi és emberi törvényszerűségnek tudása a legdöntőbb, sőt az egyedül döntő, mindent uráló fegyver. De Róbertnek ruhára és élelmiszerre, könyvekre és kályhára is szüksége van és hogy a zsidó közösség egységes és egyirányú legyen, hogy igazi és teremelő megbékélés szelje meg legyen legalább a zsidóság falai között, hogy Róbertnek ne legyen oka és joga ellenünk fordulni, igenis ruhával, élelemmel, könyvekkel és kályhával is segítenünk kellőt és a többi Friedmann Róbertet is. Aki már nemcsak kályha melegével, hanem szíve melegével is feljűk fordulni, az jól tudja, hogy elsősorban nem Róbertet segíti, hanem saját magát! Akinek tehát közöltünk, magyar zsidók közötti módjában van, vigyázó szemét vesse Friedmann Róbertre, mert az ő élete és az ő lehetőségeinek lendítő ereje egyúttal a mi zsidó közösségünk élete és ereje. Az életet és erőt pedig meg kell őriznünk a jövő számára, különben hiába morzsoljuk le percekünket és éveinket ezen a világon.

Ötvös munkást,

Ékszerész, szerszám-áru, komoly, minden szakmában munkásunk vagy társunk keressék Párba, Ajánlatok „Micheline” jellegre a kiadóba.

KERESÜNK EGY EGYEDÜLT ALLÓ orth. asszonyt, aki nagyobb lakással rendelkezik és vállalkozik arra, hogy három fiatalember részére két szobát és teljes kőszert ellátást adjon. „Jól fizetünk” jellegre a kiadóba.

Pedikür speciális lábápolás **Díjtalan lábvizsgálat**
benőtt körmök **Reneke** pedikűrmesternél
szakszerű, fájdalommentes kezelése. **Csengery u. 84**

Irhabundák **KLEIN ENI** szücsme tennél
Átszabások **Telefon: 227-105.** **VII., Wessely-utca 33. II. emelet 6.**

Keresünk samesz, Bál-Kajrot.

Lakás lehetőség van. Ajánlatok „Előkelő templom” jellegre a kiadóba.

ÜZLET-ÜZEM

átadó?

FELLNER által

kapható!

Szent István-körut 30. sz.

NEY SIMON szobrász

mártiremlékművek és sírkö-
lize **Viola-utca 19.**

PERZSA

szóneg

VÉTEL **UNGAR** Király-u. 14 és
ELADÁS **Rákóczi-ut 24**

Uj

KÉZIKOCSIT

honnan végy?

Bajnok-utca 34.

A pontos megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent ellát. — (Éjjel-nappal)
Óráként 6 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Varrógépek

vétele és eladása. Ipari és család-
i gépek. Corvin gépkereske-
dés, Vessely-utca 36. Tele-
fonszám: 422-615.

ELCSERLNEM

Rákóczi-ut (Rókusnál)
2 szobás szép komfortos
lakásomat Madách-téri
háromszobásra.

„Költséget téríték” jellegre a kiadóba.

Figyelem!

Daplan füstölt libahus
Frissen olvasztott libazsír
Zimnakvó, húslevél is kapható:
FREIBERG HENRICK orth.
Kősz. baromfikereskedő, Deb-
recen, Póti u. 2.

Reménytelenül vágyást

meddőmúlt, ugyanakkor vidéki
nagyobb városban és család-
nak házvezetőségért ellátást
adnak. Részletes ajánlatokat
„Jól bándmód” jellegre a ki-
adóba.

Ujjáépült a hitközség alapítványi fiúárvaháza

Amikor a felszabadulás utáni első napokban az átért borzalmaktól még félig kábultan körülfutunk, mindenütt a pusztulás sivár képe öltött szemünkbe. Romokban hevert a magyar zsidóság eddigi élete és s romokban heverték intézményei. A kishilűek azt mondták ekkor, hogy vége a magyar zsidóságnak, sohasem lehet ezeket a romokat eltakarítani, sohasem lesz itt többé zsidó élet. És ma két és fél évvel a felszabadulás után ismét állnak a Jerombolt zsidó intézmények és a magyar zsidóság pozitívabb zsidó életet él, mint valaha. A kishilűeknek nem lett igazuk, mert a magyar zsidóság áthalva az igazi demokrácia szellemétől, olyan eredményeket produkált az ujjáépítés terén, melyekre méltán büszke lehet.

Ennek az ujjáépítésnek egyik jelentős állomásához érkezünk el november 12-én a Pesti Izraelita hitközség Alapítványi Fiúárvaháza kulturtermének felavatásával. A fiúárvaház épülete 1944-ben súlyos bombasérüléseket szenvedett, mely híres templomát is elpusztította. Az árvaház előljárósága a hitközség és a külföldi hittestvérek támogatásával hozzáfogott az ujjáépítés nagy munkájához. Hogy mielőbb betölthesse hivatását és otthont adhasson az Auschwitz után megsekkasodott zsidó árváknak, a zsidó társadalomhoz fordult. Téglajegyeket bocsátott ki, melyeket gazdag és szegény egyaránt vásárolt és a szegények fillérjeiből s a gazdagok forintjaiból így épült fel újra a fiúárvaház.

A kulturterem felavatása előtt sétált feltűnik a teljesen átépített árvaházban. Maga a kulturterem a földszinten nyert elhelyezést. Hatalmas tömegek befogadására alkalmas terepet építettek itt nagy színpaddal. Az ujjáépített templom megkapóan szép a maga egyszerűségében. 1944 szeptember 14-én, Erev Ros-Hasonó napján érte bombatalálat a templomot és pontosan 3 évvel később ugyanazon a napon tartották benne az első istentiszteletet. A péntek esti istentiszteleten zsúfolásig megtelt a templom, a kóruson úde gyermekhangok éneklék a „Lecho dandi“-t, s különösen megrázó élmény, amint az oltár előtt álló hat árva gyermek ajkán felsó a Kaddis ima.

Az emeleti hat nagy hálóterem mindegyikében 23 egyforma ágy sorakozik. A nappali termek falán egy kis frigyszekrény, benne miniatűr Török. Különböző munkákkal töltik itt szabadidejüket az árvák. A három-négy éves csöppségek egy óvónő felügyelete alatt külön helyiségben játszadoznak. A gyengélkedők, de az egészségesek is állandó orvosi ellenőrzés alatt állnak, amelyet dr. Gergely Béla, a neves ideggyógyász lát el. A

modernül felszerelt orvosi rendelőben kvarcfényvel kezelik a gyermekeket. Az árvaház varrodájában tartják rendben az árvák ruháit. Ha valamelyiknek egy gombja leszakad, vagy ruhája elszakad, azonnal megvarrják. Hatalmas, a mennyezetétől a földig érő szekrényekben őrzik itt az árvaház gyermekeinek fehérneműit és ágyneműit. Az alagsorban van a konyha és az ebédlő.

Az árvaház kertjében már áll az az emlékfal, melyet *Hajós Alfréd* műépítő tervzett s amelyen az árvaház martírjainak és hozzátartozóinak emlékeit örökítik majd meg.

Mialatt végigjártuk az árvaház épületét, a hatalmas kulturterem zsúfolásig megtelt, akiknek nem jutott hely a teremben, a folyósóról hallgatták az ünnepség lefolyását. Az avatóünnepséget *Dukasz Ákos*nak, a fiúárvaház vezető előjárójának megnyitója vezette be. Utána dr. *Kafona József* pesti rabbi és dr. *Schmetzer Izák* az árvaház rabbija avatták fel a kulturtermet. *Abrahámsohn Manó* főkanonok az árvaház kórusának kísérelével liturgiai dalokat énekelt. Az árvaházi helybizottság nevében *Gál Ignác*né mondott köszönetet a hitközségnek, külföldi zsidó testvéreknek és a magyar zsidó társadalomnak azért a segítő készségeért, mellyel a fiúárvaház felépítését lehetővé tették. *Stöcker Lajos* a Pesti Izraelita Hitközség elnöke hangzott el ezután, hogy a magyar zsidóság, amikor életét visszanyerte, kötelezettséget vállalt arra, hogy újra felépíti intézményeit. A külföldi zsidóság segít

ségét azzal kell meghálálnunk, hogy átvesszük és fenntartjuk a támogatásukat felépített intézményeinket. A zsidó közösségek leherárlása a legfontosabb ebből a szempontból. Köszönetet mondott mindazoknak, akik erre a feladatra vállalkoztak. Az ünnepség első része *Fabri Miksa* szavaival zárult. A szünet után művészeti műsorszámok következtek, amelyeknek során *Fényes Kató*, *Szirányi Ibolya* és *Engel József* léptek fel. A zongorakíséretet *Fehér György* látta el.

Bár az árvaház majdnem teljes egészében ujjáépült, de még sok hiányzik ahhoz, hogy ez a nagyszerű intézmény zavartalanul működhessen. Az árvaház vezetősége azonban bízik a zsidó társadalom áldozatkészségében, bízik abban, hogy továbbra is mellette fogunk állni abban a munkájában, hogy az árvák életét minél jobbá tehessék és elfeledtessék velük az átért borzalmakat.

KECSKEMÉTI GYÖRGY.

Iskolai értesítő

Dr. *Zsollos Jenő* igazgató szerkesztésében most adta ki a *Pesti Izraelita Hitközség Leánygimnáziuma, Abonyi utca* Általános Leányiskolája és Ipari Leányközépiskolája évkönyvét az 1946-47. iskolai évről. Az értesítők a múlt ismeretelével, az 1943-44. és az 1945-46. iskolaévi történetével is foglalkoznak. Majd elparentálják az iskolák veszteségeit a többi között dr. *Wirth Kálmán*, dr. *Klein Ábrahám*, dr. *Kandel Sámuel* és *Sámuel* né. Bejeleníti az évkönyv, hogy a leánygimnáziumi tanári kar egyik kiválósága dr. *Trostler József* lemondott tanári állásáról, mert a *Pázmány Péter*

Tudományegyetem összehasonlító irodalmi tanszékére kapott meghívást. Az 1945-46. évben végre négyévi számkivetés után újra a régi otthonában kezdhetette meg működését az iskola. Kiemelkedő eseménye volt az iskolának dr. *Ortlay Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter látogatása. Felkereste az iskolát a Joint Budapesti idős európai elnöke dr. *Joe Schwarcz* is. Meg kell emlékeznünk a *Fiugimnáziummal* a *Royal színházban* közösen rendezett *Racine* darab komoly művészi sikeréről is. A tanuló vallásos érzületének elmélyítése terén is igen nagy eredményeket értek el. Az értesítők a továbbiakban pontos képet adnak az iskolák mindennapos életéről és egy kiváló munkát végző tanári kar eredményes munkájáról számolnak be.

Jó és olvasó

függönytartó

képekterek

SZÉCSÉNYI

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-288.

Bármilyen irodai vagy háztartási munkát vállal, gyermekek mellé is: *Krausz Bessie*, IV., Vörös Pálné-u. 16. II. 7.

BEJÁRÓ ZSIDÓNÓ főzést vállalna rendes családnál. „Remdes” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLLŐ URJASSZONY, muszáj házzelől vagy más bizalmas állást vállal. „Megbízható” jelígre a kiadóba.

A VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ művészegyüttese szenzációs új nagyoperett bemutatásával

tovább folytatja nagysikerű vendégjátékát

PREMIER: szombat este 1/8, továbbá vasárnap este 1/8, valamint d. u. 1/5 órákor is a JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZBAN VIII., Kálvária-tér 6.

FIGYELEM!

FIGYELEM!

A további előadások a ZENEAKADÉMIA KAMARATERMÉBEN minden hétfőn, kedden, szerdán este 1/8 órákor, továbbá minden csütörtökön, szombaton és vasárnap délután 1/5 órákor is.

Színre kerül a főszerepben a közkedvelt

MISCHA BERNSTEIN-nel Der Amerikaniser Chussen

operett 3 felvonásban, eredeti jiddisch dalokkal, tánccal, humorral
Két és fél óras kacagó orkán!

Fűtött nézőtér! Okvetlen nézze meg! Külön villamosjárat!

Hirek Palesztináról

Anglia továbbra is akadályozza a Palesztina probléma megoldását

Ugy látszik, hiába van meg a világ nagy és kis nemzeteiben a jószándék és az elhatározás az irányban, hogy a Közel-Kelet legnehezebb kérdését, a Palesztina problémát megoldják. Az egyik nagyhatalom ugyanis — természetesen Anglia — a világnak majdnem egységesnek mondható véleményével szembe helyezkedve, megakadályozza a kifejlődést. Az Egyesült Államok és a Szovjetunió megbízottjai heteken keresztül keresték a megoldás útját. Ellentétek voltak közöttük, kölcsönösen revideálták álláspontjukat. Mind-ez azért, mert érezték, hogy szízekre élete és népek sorsa forog kockán. Mikor végre együttes elhatározással a palesztinai albizottság már-már jelenthette a Közgyűlésnek, és azon keresztül a világ közvéleményének, hogy a Palesztina probléma igazságos megoldását és a megoldás technikai kivitelezését abban látják, hogy Anglia 1948 májusában az Egyesült Nemzetek által kiküldött bizottság segítségével előkészíti az Ország felosztását, majd ezt követő három hónap alatt kivonja haderejét az Országból, Alexander Cadogan egyszerre a tárgyaló felekre borítva az asztalt bejelentette, hogy az az Anglia, amely hónapok óta az az „fenyegető” az UNO-t és az érintett népeket, hogy Palesztinából kivonja csapatait, — nem

hajlandó Palesztinát elhagyni augusztus előtt. Addig is csak az eddigi politika folytatására vállalkozik, de nem engedi, hogy katonái a zsidó nép és az arab nép számára nem egyöntetűen elfogadható uralmat erőszakosan képviseljenek. Cadogan természetesen arra nem adott választ, hogy eddig és ugy látszik a jövőben is, miért tartja lehetségesnek azt az angol kormány, hogy az angol katonák fegyverrel a kézben kényszerítsenek zsidókat szöges drótakadályok között, vagy internálótáborok kerítései mögött élni. Vajon az angol katonák képességeit csak arra lehet felhasználni, hogy a Hitler Németországból menekülőket oda visszakeressék, de nem az Egyesült Nemzetek határozatának a végrehajtására? Szinte nevetséges az angol kormány szövivőjének az a kijelentése, hogy augusztus előtt azért nem vonulhatnak ki az angol katonák Palesztinából, mert most folynak nagy arányban a palesztinai citrus szállítások; a citrus szállítástól pedig jelenleg mértékben függ Palesztina népeinek jóléte, így nem akarják a hajókat csapatszállítás céljára elvonni az export elől. Az angol kormány ugy látszik ugyanis, csak a citrus-exportot lebonyolító teherhajókkal rendelkezik.

Az angol bejelentés hatása az UNO Palesztina Bizottságára

Cadogan-nek kormánya nevében tett kijelentése nagy zavart idézett elő az UNO Palesztina Bizottságának albizottságaiban. Néhány nappal ezelőtt a Szovjetunió kompromisszumot elfogadó állásfoglalása után már olyan jelentések jöttek Lake Successból, hogy az albizottságok befejezték munkájukat és egységes javaslattal fordulnak a Teljes Üléshez. Az angol bejelentés által előidézett zavar egyelőre megoldhatatlan. Mint ahogy a kanadai kiküldött megállapította, az Egyesült Nemzeteknek nincsen meg a tényleges hatalma határozatainak keresztülviteléhez. Az angol bejelentés következtében az Egyesült Államok, Kanada, Guatemala képviselői bejelentették, hogy hajlandók tudomásul venni az angoloknak csupán augusztusban történő kivonulását és csak aztán kezdődnek el a felosztás gyakorlati keresztülviteléi. Carapkin professzornak a Szovjetunió megbízottjának nem volt módjában elfogadni az új javaslatot és utasítás céljából közvetlenül Moszkvához fordult. Így a kérdés továbbra is nyitva maradt és még mindig nincs megállapodás a tekintetben, mikor, milyen módon állítják fel az új palesztinai államokat és milyen eszközökkel teszik ezt

lehetővé. Nézeteltérés mutatkozik a tekintetben is, hogy a felosztást előkészítő bizottság a Biztonsági Tanácsot kapott határozatok alapján járjon-e majd el az új kormányok megválasztásának előkészítésénél, vagy pedig széleskörű felhatalmazást kap a helyszínen hozandó intézkedések megtételére. A gazdasági kérdésekben megállapodás jött létre. A megállapodás szerint mindegyik kormánynak jogában áll önálló gazdasági szerződéseket kötni külföldi hatalmakkal. A külföldi valutaforgalom ellenőrzése is külön-külön történik.

A területi kérdések tekintetében a Területi Bizottság úgy döntött, hogy Jaffa városnak az Arab Államhoz való csatlakozását javasolja a Teljes Ülésnek. Nyugat-Galilea és Jeruzsálem tekintetében még mindig nem alakult ki egységes feltevés. Jeruzsálemre vonatkozóan az egyik bizottsági tag azt a javaslatot tette, hogy a város zsidó része tartozzék a Zsidó Államhoz, arab része az Arab Államhoz. És csak az óváros legyen nemzetközi semleges terület. Bár ez a megoldás igen sok kormányzati nehézséggel járna, mégis jobb híján elnyerte a Szovjet-

unió és az Egyesült Államok hozzájárulását is. Megállapodás jött létre tekintetben is, hogy Anglia kivonulása után az önálló államokat előkészítő UNO Bizottság öt tagból áll. A Bizottság tagjai: Izland, Norvégia, Uruguay, Guatemala és egy szláv ország.

Mindent összegezve: ha Lake Success-ben lassan is haladnak előre a megbeszélések, a helyzet nem fénytelenség. Ha minden jól megy, ez az ülésszak, legalább is elvben, kimondja a Zsidó Állam felállításának nemzetközi követelményét. Ha a dolgok még jobban mennek, a Zsidó Államhoz tartozik majd Jeruzsálem egy része és Nyugat-Galilea. Az arab államok a népek itélőszéke előtt döntő vereséget szenvedtek és ma már a szifard Jisuv mellett fenyegetőzések is meggyengültek. Az ereci zsidóság belső felkészülése következtében pedig mindinkább valószínűsége van annak, hogy az egyszer mégis csak bekövetkező angol kivonulást nem fogja zűrzavar követni.

Cyprusi hírek

Legutóbb érkezett jelentések szerint az október eleji több ezer főnyi illegális bevándorlónak cyprusi deportálása következtében a szigeten ismét 17.500 internált tartózkodik. Ezek között 2857 gyermek van. Hávonla mintegy 60 csecsemő születik a táborban és jelenleg kb. 500 k

éven aluli gyermek tartózkodik a fél szempontjából nem kielégítő védelmet nyújtó barakokban. Amerikában és Erec Jisraelben nagy gyűjtőakciók indulnak meg. Mintegy 100 tonna ruha érkezett már az internáltak számára és naponta több ezer élelmiszeresomag érkezik a közösség, vagy egyének számára. A Joint egyéni pénzeszközzel is támogatja az ott tartózkodókat.

Németországban az „Exodus” 4200 utasát a Lübeck melletti két táborból Wilhelmshafenbe és Edenbe vitték, ahol téli tartózkodásra alkalmasabb épületeket bocsátottak rendelkezésükre.

Uj illegális hajók a palesztinai vizeken

Vasárnapról hétfőre virradó éjjel két illegális hajó, mintegy 1000 utassal közeledett Erec Jisrael partjai felé. Az egyik hajót a hatóságok észrevették, hadihajókat küldtek elébe. Az angol katonaság 800 zsidó bevándorlót átszállított a hadihajókra, azonnal Cyprus szigetére vitte őket. Hír szerint a másik hajó kb. 250 utasának sikerült az éj leple alatt Haifától nem messze partot érni és mindannyian biztonságban szétszédtek az Ország különböző oktatási pontjain.

(GEILLÉRT)

Lapzártakor jelentik:

Ujabb kompromisszumos megoldás a palesztinai albizottságban

A keddre virradó hajnalon jelentik Lake Successból, hogy a Szovjetunió Moszkvából kapott hozzájárulás után beleegyezett abba a közvetítő megoldásba, hogy a korábban kinevezett és a híradásunkban már jelzett kis nemzetekből álló Felosztási Bizottság állapodik majd meg az angol kormánnyal a felosztás lehetőségének időpont-

járól. A Bizottság a Biztonsági Tanácsnak tartozik felelősséggel.

A Tanácsnak az angol kormánnyal történő megállapodása mindenképpen augusztus 1-e előtt kell hogy megörténjék, mert az angol kormány bejelentése szerint a brit hadsereg augusztus 1-ig elhagyja Palesztinát.

STERNBÁCSI ÉTTERME

ORTH. KÖSER a régi helyén (VII., Rumbach Sebestyén-utca 10. szám.) Előzékeny UJBÓL MEGNYILT Telefon: 227-082

IRHABUNDA, NERCZ-PÉZSMA különlegességek a készítőnél.

WACHTEL szücs VII., Nagydíófa-u. 2. (Rákóczi-útnál) Szombaton zárva.

Művészi siremlékek nagy választékban BOROS JÓZSEF VII. ker., Dob-utca 2. sz. Telefon: 227-668.

Akik az egzisztenciális segítyt jól használták fel

A Joint egy évvel ezelőtt kezdte meg egyik legjelentősebb akcióját, az egzisztenciális segítyek folyósítását. A cél az volt, hogy a 3 éves tervbe beilleszkedve eddig létlenségre ítült munkaenergiákat szabadítsanak fel és a termelés szolgálatába állítsák őket. Ennek az akciónak keretében mintegy kétezer eltartóját, vagy létfenntartási lehetőségét elvesztett munkaképes embert, nagyobbrészt hadiözvegyeket, hadirokkantakat és hazatért katonákat segítettek elcsúszni. Az akció sikerét mi sem jellemzi jobban, hogy a kétezer kölcsönhöz jutottak kisméretű kisüzemű vállalatok, amelyek közül csupán hat olyan akadt, aki nem használta fel eredményesen a kapott kölcsönt és ennek következtében nem teljesítette a rendkívül kedvezően megállapított visszafizetési feltételeket. Ezzel szemben a többiek a mai napig 82.500 forintot törlesztettek a kapott kölcsönből.

A Joint egzisztenciális kölcsönökét folyósító osztálya november 16-án Bethlen-téri helyiségének első emeleti dísztermébe hívta meg azt a huszonkét kisméretű hadiözvegyet, aki szorgalmával és ügyességével oly sikeresen használta fel a kapott kölcsönt, hogy azzal biztos létfalapot teremlt magának és hozzátartozóinak. Volt ezek között a hadiözvegyek között gépe felett napestig görnyedő varrónő, finom precíziós munkát végző órák, speciális munkákat készítő bórdiszmités és esőben, hóban a nyílt piacon fagyoskodó árus. A bensőséges háziünnepségen résztvevő dr. Szűcs Géza a Joint adminisztrateur deleguája és Vida Miklós a DEGOB elnöke is. Dr. Pogány György az egzisztenciális kölcsönöket folyósító osztály vezetője méltatta az egyedülmaradt asszonyok páratlan teljesítményének értékét, akik úgyszólván mindenkijüket összeszte, állták meg helyüket. Az osztály további programjairól fokozott munkakészségük megteremtésével az igazi féltelenküli élet megvalósítását jelölte meg.

Dr. Pogány György nagyhatású beszéde után műsor következett. 3-4 éves csöppségek alkalmi verseket mondtak el meghatározó igyekezetrel s ha valamelyikkel megérett a baj s beleszült a versmondásba, a közönség viharos tüsszöléssel kárpótolta őket. Ráskai Vera tangóharmónikázott és József Átilia „Mama”

című költeményét mondta el nagy hatással. Ács Sándor jóhangú énekesnek bizonyult, majd arlista számok kerültek sorra, melyeknek érdekessége az volt, hogy kelleiket a kapott egzisztenciális cegélyből szereztek be. Ferenc és Vidos, a két közismert bohóc szórakoztatta ezután a közönséget. Az ünnepség befejezésékként dr. Pogány György jelentette be, hogy a Joint elismerése kifejezéséül rendkívüli ruhakitalásban részesíti az élet viharában helyüket oly egyszerűen megállt asszonyokat és gyermekeiket, a helyszínen pedig édességeket oszt ki a gyermekek között.

(k. gy.)

„Építsétek fel a romokat”

Dr. Kálmán Ödön
közbányai főrabbi beszédei.

Az eszmék tisztázása nemcsak a politika terén szükséges, nemcsak a politikai magatartásának meghatározásánál fontos, hanem a rabbioknál is. Dr. Kálmán Ödön közbányai főrabbi most megjelent beszédegyütteme ezt a rendkívül időszerű, nagy felkészültséggel és bátorlással kiváló foglalkozást végezte el az utóbbi években elmondott beszédeiben. „Milyen álláspontot foglalunk el a külső és belső fordulatokkal szemben? A rabbi minden tagja a népi örök érvényre jutásának és a szociális fejlődésnek természetes vállója és munkálója. Nem állunk semmiféle retrográd irányzatnak, a fejlődés ellenének a szekerének sem huzóruddjához, sem dobosroglyájához. Vitan felülnek válljuk, hogy a rabbi működése nem merülhet ki egyedül a valláshirdetésben és tanításában, hanem hűvei és tanítványai felkeltésében a szociális gondolkodás és az errei építés kötelességeit is meg kell szilárdítani.” Ez az idézet érezteti azt a szellemet, amely az egész kötetet áthatja. Dr. Kálmán Ödön beszédei nem kavicsok közé szórt magvak, mert az a közösség, az a biztatás és hit után sóvárgó zsidó közösség, amelynek körében ezek a beszédek elhangzottak, magába fogadta ezeket a tanító, biztató és erősítő eszméket. Dr. Kálmán Ödön beszédegyütteme nagy nyeresége a magyar zsidó homiólélikának.

Uj Talmud-kiadás készül Erec Jisraelben

A Vilna—Ram Talmud kiadását megelőző 60 év alatt (1820—1880) 25 különböző Talmud kiadás jelent meg Közép-Európában. Azóta újabb 60 év telt el, de néhány utánpótlástól eltekintve a Talmudnak nem akadt új kiadója. A politikai vezetés mellett a zsidóság szellemi irányítását is magához ragadó Erec Jisrael feladatának érzi, hogy a zsidóság tudományának a legfontosabb kultúrális hozzáférhetővé tegye az errei és galuti érdeklődők számára. Rabbi Meir Berlin vezetésével alatti neves rabbikból és tudósokból álló társaság elhatározta, hogy új, teljes Talmud kiadvánnyal könnyíti meg azoknak munkáját, akik modern tudományos módszerek segítségével akarják megismerni az ókori leghatalmasabb irodalmi és tudományos termékét. A „Hocuat Talmud Ltd.” — Talmud-kiadó Kft. nevű társaság amerikai gyűjtések kapcsán annyira megerősödött, hogy már hozzá is kezdhetett az első kötetek nyomdai kiadványok különleges nyomdai előkészítéséhez. A talmudi kiadványok különleges nyomdai felkészültséget igényelnek és többek között ezért sem gondolhattak már évtizedek óta újabb kiadásra.

Rabbi Meir Berlin a kiadótársaságnak a nagyközönség számára tartott bemutatóközlésén rámutatott az új Talmud kiadás rendkívüli jelentőségére. Az „új” Talmud minden modern tudományos igényt ki elégíteni és hozzáférhetővé teszi a legújabb kutatások eredményeit is. Mindkét Talmud — a Talmud Babiloni és a Talmud Jerusalmi — kiadását tervezik a Tosefta-val együtt. A IX—XV. századi kéziratok előző szövegeit széljegyzet formájában hozza majd az új kiadás, amely Rabbi Hananel, Rabbi Jonathan, Mordechai Hagadol és mások kéziratban megőrzött Talmud kommentárjait is közli. Minden egyes traktushoz függelék járul a könyvben előforduló ruha, növény, állat, személy és helység neveinek magyarázatával.

30 kötetre tervezik az új Talmud kiadását. Minden egyes kötetet tudományos előszó vezet be; a fejezetek és traktusok végén áttekinthető összefoglalás könnyíti meg az általánosított anyag emlékeztető rögzítését; különböző alfabetikus jegyzékek az anyag feldolgozásának rendszerességét teszik lehetővé. A szöveg — a teljes Talmud kiadások történetében először — pontozott lesz és ez jelentékeny mértékben elősegíti a Talmud tanulmányozásának széleskörű elterjedését.

A korrekúra nehéz munkáját 30 neves rabbi és tudós végzi. A kiadás tudományos jellegét bizonyítja az a tény is, hogy az előkészítés folyamán öt hatalmas cédula katalógust állítottak

össze, mintegy millió feljegyzéssel. A talmudi studiumokkal kapcsolatos minden hozzáférhető kéziratot vagy megszeresnek, vagy lefényképeztek. A világ különböző könyvtáraiból így több ezer lefényképezett kézirattal került a kiadó archivumba. Az előkészületek eddig 20 ezer palesztinai fontba kerültek.

Erec Jisraelben a Biblia mellett mind nagyobb és nagyobb „közönségikere” van a Talmudnak. Egyes traktusok népszerű kiadásai minden kibbutz könyvtárában megtalálhatók. A jeruzsálemi rádió minden hétfőn este „gemara tanulást” sugároz. Ilyenkor még a somori kibbucokban is felébred a chasidokban a gyermekkori chédel és jesiva emléke, leülnek a rádió mellé és az előtűk fekvő kötetből pontosan követik az ivri bívrit folyó tanulás menetét.

A rádió gemara óráit meg „sikk” meghallgatni Erec Jisraelben.

GELLERT

Idős házaspár, nagyobb, alacsonyabb, városban, magányos, közepeskorú nőnek háztartás vezetéséért

elsőrendű elbárást ad. Bejáróknak van. Erreklődni lehet: Budapest, VII. Garai-ut. 48. Wela üzlet.

Fehérnemű javítását, nyakkendő tisztítását vállalom, esetleg házhoz megyek. XIII. Törvényszék 10. I. 21.

DEPORTÁCIÓBÓL VISSZATÉR, szombattartó fiatal leány üzletbe kiszolgálói, vagy ideesebb nő mellett alkalmazási keres. Cím a DEGOB információs osztályán, Bethlen-tér 2. I. 36.

EGYEDÜL MARADT 55—60 év körüli foglalkozással bíró ur-emberrel megismerkedne házasság céljából csinosan berendezett 2 szobás lakással rendelkező egyedülálló urinó. „Szívesen megyek vidékre” jelígre a kiadóba.

MAGANYOS, 50 éven felüli urhoz házvezetőnőnek ajánkozik intelligens, muszós özevgy, közös szimpátia esetén házasság is lehetséges. „Deris otthon” jelígre a kiadóba.

MAGANYOS, izletesen főzni tudó jobb nőnek családi otthon nyújtunk, ha kétszemélyes háztartás rendben tartását vállalná. „Családtagnak szeretünk” jelígre a kiadóba.

JÓMEGJELENESÜ, középkorú musz özevgy elmei házvezetőnőnek magányoshoz vagy kisebb családban. „Magányos” jelígre a kiadóba.

GYERMEKESZTERETŐ házvezetőnő, orf. késett, azonnalra felveszek. Mindenes van. Friedländer Sándorné, Madách Imre-ut 5. Üzlet.

Szőrmével bélelt kabátok szakszertű tisztítója
Balog György VI. kor., Andrásey-ut 33.
(Nagymező-utcai oldalon.)
Telefon: 221-129

3 óráig belát
GAZOLVÁNYKÉP 2 db 10 Ft.
Foto Párisi Nagy Áruház

HIREK

— **Izraelita vallásos félóra a Rádióban.** November 25-én, kedden reggel 1/8 órákor izraelita vallásos félórát közvetít a Rádió a stúdióból. Beszédet mond dr. Hahn István, a rabbiképző professzora. Énekel Karvaly László, a kórusfőnök Fraknoi Károly vezényli.

— **A Magyar Cionista Szövetség Országos Sekelirodaja** (V. Arany János-u. 29.) felkéri mindazokat, akikhez a sekel hármely okból nem jutott még el, telefonon (323-711, 122-092), vagy levelezőlapon közöljék ezt a Sekelirodával, hogy a sekel részükre és családjajuknak az Iroda kiküldhesse. (A sekel megváltási összege a K. K. L. bérlettel együtt 3.20 forint.)

— **Felhívás!** Az Országos Iroda hitéleti ügyosztálya (Budapest, VII., Sip. utca 12.) közli; hogy a *szombatok anyakönyve* a birtokában vannak. Születési anyakönyv 1852-től, házassági 1851-től, halotti 1837-től. Okmánykeresők forduljanak a fentnevezett hivatalhoz.

— **Sós Endre rádióelőadása a fasiszta iskoláról.** November 20-án, csütörtökön este 18 óra 50 perckor Sós Endre előadást tart *A gyilkosok iskolája* című a fasiszta iskola létekről, tevékenységéről Budapest II. hullámhosszán.

— **A Szeccalista Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja** november 24-i pártnapján *Szemere Samu* professzor ad elő *„Zsidóság és filozófia”* címmel. Közreműködik: *Faraqó* Marcell gondolkodóművész. (Füsti Sándor-u. 21/b, délután 6 óra.)

— **A Zsidó Világkongresszus levelezése.** Minthogy Magyarország és Németország között helyreállt a postaforgalom, a Zsidó Világkongresszus Magyarországi Tagozatának Információs Osztálya közli, hogy ezután nem áll módjában leveleket Németországhoz közvetíteni. Viszint az Exodus volt utasainak számára továbbra is lehet a Zsidó Világkongresszus budapesti irodáján keresztül (V. Wekerle Sándor-u. 7.) leveleket küldeni.

— **Rabbiválasztás.** *Snyders* Jakabot a magyarországi Poale Agudat Jisrael rabbiként, a budapesti Orthodox Hitközség rabbiját, a baseli orthodox hitközség október 16-án, egyhangú határozattal: főrabbi-jává választotta meg. A népszerű főrabbi ez alkalommal magyarországi hívei jókívánságaikkal és üdvözlésekkel halmozták el.

Fajdalommal tudatjuk, hogy
PAP LAJOS

a Szekesfővárosi Elektromos Művek volt aligazgatója, a Budai Jár. Hitközség volt előjárója elhunyt. A temetés vasárnap, f. hó 16-án, d. u. 1 órákor, nagy részvét mellet foglalt le a közeli Bécsi-úti temetőben.

Budai Izraelita Hitközség

Az 1944. év vértanúiról való megemlékezés időpontjai

Az Országos Iroda Beth Din-je közleménye:

Elhalálozás 1944. évben	Jahrzeit 1947-ben
1944 nov. 23, (Kiszlöv 7.)	csütörtök nov. 20.
1944 „ 24, („ 8.)	péntek „ 21.
1944 „ 25, („ 9.)	szombat „ 22.
1944 „ 26, („ 10.)	vasárnap „ 23.
1944 „ 27, („ 11.)	hétfő „ 24.
1944 „ 28, („ 12.)	kedd „ 25.
1944 „ 29, („ 13.)	szerda „ 26.

Akik csak azt tudják, hogy 18. és november 16. között halt meg, azok ez évben november 13-án (Chesvan hó utolsó napján) tartják az évfordulót.

— **Templom- és emléktábláavatás.** A dunapataji izraelita hitközség november 23-án vasárnap délelőtt 1/2 órákor avatja fel újjáépített templomát. Ugyanakkor leplezik le a dunapataji mártírok emléktábláját.

— **Vasvári István új verses-kötele.** December elején jelenik meg *Vasvári István Torlódo nyár* című gyűjteményes verses-kötele, amely a tehetséges fiatal költő eddigi termését foglalja össze. (Előfizetés a költőnél: Kazinczy-utca 30., I. 3.)

— **A Joint Üzemi Kulturbizottság szindarab és opera előadássorozata.** Rendkívül érdekes és művészi előadássorozatot indít november 19-én a Joint Üzemi Kulturbizottsága. A legkiválóbb színi és zenekritikusok, dramaturgok, esztéták, színházi rendezők, a Nemzeti Színház, az Operaház és a többi színházak legjobb művészeinek közreműködésével részleteket adnak elő híres szindarabokból és operákból. A sorozat első előadásán, november 19-én, szerdán délután 5 órákor a Joint Sas-utca 6. sz. alatti kulturális központban Shakespeare Hamlet, jéhol ad elő Hosszay Katalin, a Nemzeti Színház és Kállay Ferenc, a Belvárosi Színház művésze. Előadó: dr. Egger Mária, a sorozatot bevezeti: dr. Lederer Emma egyetemi tanár. A sorozat második előadásán Mozart: Szókratész a szerályból című operájából adnak elő részleteket Páka Jolán, Benicz Miklós, Fehér Pál, az Operaház művészei, Zongorán kíséri: Blum Tamás karnagy.

— **Zsidó tanító- és tanítónőjelöltek hozzáértéssel és éverneművellettel** választják a polgári iskola és az általános iskola növendékeinek korrepetálását. Érdeklődés az Orsz. Izraelita Tanítóképző Intézet internátusában, VIII., József-körút 27. létsz. 1.

— **Szerzői est.** Guthmann Dénes György a Jiddische Mame magyar szövegének szerzője, szerzői estet rendez a Zeneakadémián, november 30-án 1/8 órákor, az összes pesti zsidó közreműködésével. A Jiddische Mame című dal Daple Baruch moshé énekeső fogja előadni.

— **Az „Áhávász Réim”, a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete** (VII., Péterffy Sándor-utca 12.) fekvő betegek és lábadozó sorban lévő hiteltelvéreink lelki szükségletének kielégítésére november 21. napján, pénteken d. u. 1/2 órákor istentiszteletet rendez.

CHANUKA ünnepélyen való közreműködést, kiváló énekkarral, előhangra szóló énekesekkel vállal: Révész Sándor, a Rumbach-utcai templom karmestere, VIII., Baross-utca 116.

ÖRÖKBEPFOGADNÉK teljes árva, 6-10 éves fiúgyermeket. „Budai világha” jellegre az Uj Élet kiadóhivatalába.

Nősülne előkelő pénzintézet 56 éves osztályfőnöke, 2 szobás lakása, butora, 17 éves fia van. Csakis teljes címmel, lehetőleg fényképpel ellátott levelek kér „Komoly 17” jellegre a kiadóba.

Legnagyobb vidéki városban, teljesen egyedülálló, hányan éves, nagy üzlettel bíró kereskedő, korábban komoly, vagyonos, rendelkező

feleséget keres.

Leveleket „Gosi napsugár” jellegre teljes címmel a kiadóba kérék.

BENŐSÜLHET, esetleg tőkével belárusulhat 24-28 év körüli komoly fiatalember, ki egy régi bevezetett lakatosüzemet tudna vezetni. „Mérvők vagy lechnikus” jellegre a kiadóba.

FÉRJHEZ MENNE 3 szobás főbérleti lakással rendelkező, rendkívül eszes, intelligens urasszony, biztos megélhetéssel rendelkező urhoz 60-63-ig. „Jóérzésű” jellegre a kiadóba.

Borotválkozzon

a valódi „HARAB” svájci

villanyönbortvával

Vallási szempontból kifogás alá nem esik. Használata könnyű és kellemes. Kapható jobb drogériákban, kávé és elektromos szaktüzletekben. Ha valahol még nem kapható, úgy forduljon a képviselőhöz: Kozsleltz és Tan, Budapest, V., Sas-utca 11. Telefon: 180-489.

Társaság hiányában

ezekben szeretném férjhezadni nagyon eszes, intelligens, házias, foglalkozással bíró, 20 éves leányomat, öm álló ingasához vagy kereskedőhöz, lehet vidéki is. Hozomány 5000 Ft. „Szeretnék boldog lenni 75” jellegre a kiadóba

Keresek

26-61 éves, komoly, intelligens kereskedőt, illetve keresésképes urat, aki békés, meleg otthonra vágyik. A főváros közvetlen környékén egy sorok üzletüzem van. Csak komoly, intelligens levelet kérek. „Pestkörnyék” jellegre a kiadóba.

ÜZLETTEL és főbérleti lakással rendelkező, eszes szalontulajdonosú komoly, biztos egzisztenciával bíró 45-50 éves uriember személyében élettársat keres. „Harna, vigkedélyű” jellegre a kiadóhivatalba.

Munkaszolgálatos

Özvegre szeretne újra harmonikusn szőpen élni. Komoly hivatalba, szép lakása van, eszesnek mondják. Hozzájárulni elpusztultak a ezért keresek eszesen kulturált, jólelkű, 50-55-ös férjet, leveleket „Zene és természetkedvelő” jellegre Arató hídtelebe, Erzsébet-körút 14.

CSINOSNAK MONDOTT, két cipészüzlettel rendelkező özvegyasszony vagyok. Keresek munkát és élettársat némi pénzzel, lehetőleg szakembert 65 ig. „Igaz lelkű” jellegre a kiadóba.

EGYEDÜLMARADT, deportálásból visszatért, 22 éves, művelt és eszes urilány férjhezmenne abszolút korrekt, lehetőleg diplomás uriemberhez, 34 évesig. „Uriasalád” jellegre Leopold Cornél hirdetőirodába, Teréz-körút 3.

CSINOS, jómegjelenésű, természetkedvelő, 32 éves urfió, havi 1500 Ft-jövedelemmel, 10.000 Ft készpénzzel, keresi hasonló intelligens, korrekt, jól pozicionált uriember ismeretségi házasság céljából, lehetőleg kinek Pesten lakása van. „Még ez évben” jellegre a kiadóba.

EGYEDÜLMARADT, 38 éves szép urfiasszony, ingatlan vagyonnal, 40.000 forinttal, havi 2000 Ft-jövedelemmel keresi házasság céljából, ur egzisztenciával bíró ur ismeretségi. „Szeretnék vágyom 50-ig” jellegre a kiadóba.

RÁDIÓ, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Argentínai állampolgár,

41 éves, jól szituált, vagyonos kereskedő, hozzáillő csinos urhölgyet feleségül venne. „Rövidesen Budapesten” jelígre a kiadóba.

NYUGDÍJAZÁS ELŐTT ÁLLÓ agilis állami főtisztviselő, kinek felesége deportálásban eltűnt — benősülne 48—50 éves kellemes megjelenésű urinő üzletébe vagy vállalatába. Jelíge: „Közös sors”.

JÓLMENŐ EXISZTENCIÁVAL, háromszobás lakással férjhez mennék ötvenes, intelligens, keresettel vagy jövedelemmel bíró uriemberhez. „Egyedülálló urinő” jelígre a kiadóba.

Egyedülálló, csinos urasszony, főbérleti, modern lakással, jövedelemmel keresi ismeretséget

házaság céljából

olyan férfinak, ki szintén nem akar egyedül, térszámot él. „52-ig” jelígre a kiadóba.

Vidéki

46 éves musz. özvegy, jömegjelenésű urasszony, magányos úr háztartását vezeti. Iradai és kereskedelmi ismerete van. Bármilyen más állást is elfogad. Házaság is lehetséges huszonhatézer hozománnyal. „Sokoldalú” jelígre a kiadóhivatalba.

A VAC HIREI

A VAC ökölvívói vasárnap Debrecenben szerepeltek, ahol a MÁV, D. K. A. S. E. csapata ellen megőrizte mérkőzési bonyolultságát. A verseny több mint 1500 főnyi, lelkes közönség előtt folyt le a Bika-szálló nagytértermében, melyben a debreceniek 9:7 arányban győztek. Résztvevők eredmények: Mayer VAC győz Major ellen, Hirsch VAC vesz Aradi ellen, Róza VAC győz Földeski ellen, Kolosi VAC vesz Kormos ellen, Budai VAC győz Kiss ellen (Kiss a bíró megítélésére diszkvalifikálta), a Németh — Gáspár mérkőzés döntetlen, Kocsis VAC vesz Hermann ellen, Horváth a 16 éves cionista debreceni fia az ökölvívó sport egyik nagy reménye. Végül Schöndfeld VAC vesz Csordás ellen. A tura előkészítésében és a sima lebonyolításában Grosswirth Rezső a VAC intézőjét illeti dicséret.

A VAC, felkéri mindazokat, akiket a jéssportok (korcsolya és hoki) érdekelnének, hogy a központi titkárságban, VII. Erzsébet-körút 26. d. u. 6-8 órák között jelentkezzenek.

A súlyemelő edzők Róna Árpád vezetésével november 24-én folynak a Szent Dominikus-utcai leánygimnázium alagsorában. Jelentkezés a VAC titkárságában.

Torna, asztali tenisz, úszó, vívó, turista szakosztályokban teljes intensitással folynak az edzések s a versenyekre való készülétek. Jelentkezés ugyancsak a titkárságban minden d. u. 6-8 óra között.

Schulz Jenő cég

órák-ékszerész (órájavítás)

VII. Wesselyéni u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész,

TÉLELI Tel.: 422-346. ELADÁS:

Akik jelíges hirdetésekre

közül válaszaikat személyesen hozzák be a kiadóhivatalba, leveleiket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

ZSIDÓ URILKURÓK legmegbízhatóbb házasságkövetője
GOLDNÉ
VII. Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-249

Férjhezmenne

42 éves, csinos, intelligens, érettségtel, jó jövedelmű tisztviselőnő, főbérleti modern lakással. Komoly urak teljes című ajánlatát „Jó család” jelígre a kiadóba kérem.

50 éves szép asszony,

finomlelkű, szerény, egyedülálló nagynénémnek élettársat keresek. Lakással, szerény jövedelemmel rendelkezik. „Jövő” jelígre Boros hirdetőbe, Andrassy-ut 54.

ÖNÁLLÓ iparos elfoglaltsága miatt, ezután keres olyan csinos, házias és üzleti érzékkel bíró, 24—30 év közötti urilányt élettársnak, aki némi hozománnyal rendelkezik. „Köles-nős megbecsülés” jelígre a kiadóba.

FÉRJHEZADNÁM nagyon csinos tisztviselőnő leányommal, havi 1000 forint jövedelemmel, 2 szobás berendezett lakással. Csak jó megjelenésű korrek urak válaszáért kérem „40-ig” Boros hirdetőbe, Andrassy-ut 54.

EGYEDÜL MARADT, átlagon felüli, jó megjelenésű, 43 éves vidéki textilkereskedő benősülne. Keresi csinos, intelligens, jólelkű ortodox urilányt ismeretséggel. 35—40 évesig. Teljes című részletes levelet lehet levelezni fényképpel, a legbizalmasabb diszkretd mellett „Eszes Chajim” jelígre a kiadóba kérek.

58 éves,

kisnyugdíjas tisztviselő, doktori diplomával, elvenne jobb módú hölgyet, 50 éves korig. Esetleg benősülne. „Jellem és becsület” jelígre a kiadóba.

CSINOS, jömegjelenésű, házias, üzlethez értő hugom részére, 50—55 év körüli, biztos megélhetéssel bíró uriembert keresek házasság céljából. Lehet vidéki is. „Hozománya van” jelígre a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hirei

Úszószakosztályunk november 20-án csütörtökön, d. u. 4 órakor szakosztálymegbeszélést tart, központi irodánkban (Wöhrle Sándor-ut 17., II.), melyre tagjain kívül meghív minden uszói kíváncsi sportársat.

A HAPOEL labdarúgó csapata vasárnap, 16-án bajnoki mérkőzést játszott a FASOK csapata ellen. A mérkőzés rossz időjárásban folyt le, ami miatt sok játékosunk nem is jött ki a mérkőzésre. Így több tartalékos kitököltséssel játszottak le a mérkőzést, melyet 7:3 (3:1) arányban elvesztettünk.

Röplabda szakosztályunk téli tornatermében edzéseiben készült tavaszi idényre, hogy ismételen bebizonyítsa a HAPOEL M. S. E. színezeinek vezető helyét ezen sportágban.

Társaságban legdiszkrétebb házasság

küvetítő, **Doktorné**
Király-ut. 87. I. 3. Telefon: 421-930

Megnősülne, illetve benősülne

25 éves vidéki orth. kereskedő. Hozzáillő szép kisleány levelet várja. „Paróka” jelígre a kiadóba.

38 ÉVES, önálló kereskedő, egy pár ezer forinttal rendelkező, **benősülne**

egy vidéki üzletbe. — Egy gyermek nem akadály. — Korban hozzá illő nők jelentkezését kéri. „Komoly szándék” jelígre a kiadóba.

AKIT RAJONGÁSIG SZERETTEM AUSCHWITZBAN MARADT. Ezután keres új élettársat építési vállalkozó, jelenleg önálló kereskedő — csinos, intelligens nő személyében, nagyobb hozománnyal. „Ideális lista 44-es” jelígre a kiadóba.

Otthonnal, üzlettel rendelkező,

csinos, 45 éves musz. özvegy férjhez menne hozzá illő intelligens urhoz. „Ideális feleség 45” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLÁLLÓ KOMOLY UR-ASSZONY, üzlettel, lakással és lőkével megismerkedne házasság céljából rendezett egzisztenciájú urral. Vidéki is lehet. „55—60-ig” jelígre a kiadóba.

Keresem

azt az intelligens, 45—52 év körüli, kedélyre hajlamos urat, aki szintén szeretné a közelmúlt súlyos veszteséget kis kedéllyel, szórakozással elfelejteni. „Házasság céljából” kérem választ Mátyás-tér 5. sz. trafikban.

Férjhezmenne üzemmél,

házzal rendelkező musz. 34 éves özvegy, kinek berendezett lakásán kívül, komoly pénzüssége is van, melyet férje üzlemben, üzletében helyezze el. „Szeretnék még egyszer boldog lenni” jelígre a kiadóhivatalba.

Benősülhet kötszővő üzembe,

lehetőleg iparos, 34 éves, musz. gyermektelen özvegy vagyok. Ingatlanom, és 2 szobás modernül berendezett lakásom is van. Községteremtő, 45 évnel nem idősebb urak választ várom „Az élet szép” jelígre a kiadóba.

JÓ ÜSSZEKÖTTETÉSSSEL rendelkező

sadchen

adja le címét „Kézpénz” jelígre.

A zsinagóga naptára

November 20, csütörtök: Kiam, lév 7, péntek: 8, szombat: 9, vasárnap: 10, hétfő: 11, kedd: 12, szerda: 13, csütörtök: 14.

Szombaton, november 22-én, szidra: Vájecé, háftóra: Hó-za XII, 13—XIV. 10.

Imaidők:

Ima-házak	Péntek		Szombat		Vasárnap	
	este	reggel	d. e.	d. u.	este	reggel
Dohány	1/4 5	7 15	10	4 45	7 1/4 5	
Rumbach	1/4 5	7 10	3/4 4	4 50	7 1/4 5	
Bethlen	1/4 5	7 10	4	4 50	7 1/4 5	
Csáky	1/4 5	7 10	3/4 4	4 50	7 1/4 5	
Dózsa	1/4 5	7 10	3/4 4	4 50	7 1/4 5	
Nagyfuv.	1/4 5	8	4	4 50	7 1/4 5	
Páva	1/4 5	9	4	4 50	7 1/4 5	
Zugló	1/4 5	4	7 10	4 45	7 1/4 5	
Fiúvárh.	1/4 5	7 10	4	4 50	7 1/4 5	
Leányárv.	1/4 5	7 10	4	4 50	7 1/4 5	

Péntek esti gyertyagyújtás:

3 óra 50 perckor.

BUDAI ISTENTISZTELETEK rendje november 21-én, pénteken este 4 órakor; november 22-én, szombaton d. e. 1/2 11 órakor; november 22-én, szombaton d. u. 1/2 5 órakor. A II. Torockó-ut 6/b. sz. alatti inaházban szombaton reggel 1/2 9 órakor (Tórszobán naponként 7 órakor), hétköznap este 1/2 5 órakor. Istentiszteletek helye: II., Kúrdi Zsigmond-ut. 49., XI. Bocskay-ut 37., II., Torockó-ut 6/b. és péntek esteként II., Fő-ut. 12.

Óbudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 4, szombaton délelőtt 9 órakor.

A Zsidó muzeum nyitva:

szombaton 11—13,
vasárnap 10—13,
csütörtökön 16—19 óráig.

EGYEDÜLMARADT, 36 éves, jömegjelenésű, intelligens nő vagyok. Jó állásom és lakásom van. Keresek házasság céljából jömegjelenésű, keresettel bíró uriembert, 40—50-ig. „Boldog házasság 100” jelígre a kiadóba.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII. Sip-ut 12. — Telefon: 422-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODAJA

Feladó szerkesztő és feladó kiadó:

RUOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk

Előfizetési díjak: egész évre 48 Ft, félre 24 Ft, negyedévre 12 Ft. Takarékpénztári csekkiszámla száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műintézet Rt. környorogápeira.

Budapest, VI. Aradi-utca 8

Fel. nyomdavezető: Margitay Antal